

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**VPLIV EPIDEMIJE COVID-19 NA PLAČANO IN NEPLAČANO
DELO V SLOVENIJI**

Ljubljana, maj 2024

LUCIJA GREBENC

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Lucija Grebenc, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Vpliv epidemije COVID-19 na plačano in neplačano delo v Sloveniji, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko doc. dr. Tanjo Istenič in sosvetovalko doc. dr. Dašo Farčnik

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi;
11. da sem preverila verodostojnost informacij, ki izhajajo iz zapisov na podlagi uporabe orodij umetne inteligence.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

1	UVOD	1
2	PLAČANO DELO	3
2.1	Obseg plačanega dela	4
2.2	Razlika med spoloma v obsegu plačanega dela	8
2.3	Vpliv epidemije COVID-19 na obseg plačanega dela	10
2.4	Delo od doma.....	13
2.5	Vpliv epidemije COVID-19 na število zaposlenih po sektorjih.....	14
2.6	Vpliv epidemije COVID-19 na plačano delo v Sloveniji.....	15
3	NEPLAČANO DELO	18
3.1	Obseg neplačanega dela	19
3.2	Razlika med spoloma v obsegu neplačanega dela	20
3.3	Vpliv epidemije COVID-19 na neplačano delo.....	23
4	RAZDELITEV DELA MED MOŠKIMI IN ŽENSKAMI V POKLICNEM IN DRUŽINSKEM ŽIVLJENJU	25
4.1	Analiza posledic epidemije COVID-19 na enakost spolov na trgu dela	26
4.2	Vpliv epidemije COVID-19 na družine z otroki.....	28
5	EMPIRIČNA ANALIZA	30
5.1	Raziskovalna vprašanja	30
5.2	Metodologija in podatki.....	31
5.3	Opis vzorca.....	34
5.4	Rezultati.....	37
5.4.1	Obseg plačanega dela med epidemijo glede na stik s stranko	37
5.4.2	Obseg plačanega dela med epidemijo glede na lokacijo dela.....	39
5.4.3	Obseg neplačanega dela žensk z vsaj enim otrokom v vrtcu ali osnovni šoli med epidemijo in pred njo	40
5.4.4	Povečan obseg neplačanega dela glede na dogovor s partnerjem.....	43
5.5	Omejitve raziskave	45
6	SKLEP.....	45
	LITERATURA IN VIRI	48

KAZALO TABEL

Tabela 1: Stopnja delovne aktivnosti po spolu (v %), 2013–2018.....	5
Tabela 2: Stopnja delovne aktivnosti po spolu (v %), 2019–2023.....	6
Tabela 3: Skupno število opravljenih ur po državah EU, 2019–2022	12
Tabela 4: Razdelitev dnevnih aktivnosti	32
Tabela 5: Razdelitev dejavnosti	33
Tabela 6: Razdelitev starostnih skupin otrok	33
Tabela 7: Plačano delo v dejavnostih z visokim stikom, v urah	38
Tabela 8: Plačano delo v dejavnostih z visokim stikom po spolu, v urah.....	38
Tabela 9: Plačano delo v dejavnostih z nizkim stikom, v urah	39
Tabela 10: Plačano delo v dejavnostih z nizkim stikom po spolu, v urah	39
Tabela 11: Plačano delo po lokaciji opravljanja dela med epidemijo, v urah.....	40
Tabela 12: Plačano delo po lokaciji opravljanja dela med epidemijo po spolu, v urah	40
Tabela 13: Neplačano delo žensk z majhnimi otroki po dnevnih aktivnostih, v urah	41
Tabela 14: Neplačano delo žensk brez majhnih otrok po dnevnih aktivnostih, v urah.....	42
Tabela 15: Povečano neplačano delo glede na dogovor po dnevnih aktivnostih, v urah....	43
Tabela 16: Zmanjšano neplačano delo glede na dogovor po dnevnih aktivnostih, v urah .	44

KAZALO SLIK

Slika 1: Čas, namenjen plačanemu delu, po spolu (v minutah na dan).....	8
Slika 2: Delovno aktivno prebivalstvo po spolu v Sloveniji, v letih 2013–2022.....	9
Slika 3: Stopnja delovne aktivnosti v državah EU (v %), 2019–2023, četrtletni podatki...	10
Slika 4: Delež (v %) tistih, ki delajo doma, 15–64 let, Slovenija, 2013–2022	13
Slika 5: Delež (v %) tistih, ki delajo od doma, med zaposlenimi (15–64 let), 2020.....	14
Slika 6: Število delovno aktivnih, Slovenija, 2020–2023	16
Slika 7: Ženske in moški po statusu aktivnosti, od 2019 do 2023	17
Slika 8: Število zaposlenih po dejavnostih v Sloveniji, 2019–2023	18
Slika 9: Povprečen obseg neplačanega dela po državah (v minutah na dan) za leto 2023 .	20
Slika 10: Čas, namenjen neplačanemu delu, po spolu (v minutah na dan)	21
Slika 11: Starostna struktura anketirancev, v %.....	34
Slika 12: Stopnja dosežene izobrazbe anketirancev, v %	35
Slika 13: Starost otrok anketirancev, v %	35
Slika 14: Zaposlitev anketirancev po SKD dejavnostih, v %	36
Slika 15: Lokacija opravljanja dela anketirancev med epidemijo, v %	36

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

BDP – bruto domači proizvod

COVID-19 – (angl. coronavirus disease 2019); koronavirusna bolezen 2019

EU – (angl. European Union); Evropska unija

ILO – (angl. International Labour Organization); Mednarodna organizacija dela

NTTA – (angl. National Time Transfer Accounts); Nacionalni časovni prenosni računi

OECD – (angl. The Organization for Economic Co-operation and Development); Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj

SKD – standardna klasifikacija dejavnosti

STA – (angl. Slovenian Press Agency); Slovenska tiskovna agencija

SURS – (angl. statistical Office of the Republic of Slovenia); Statistični urad Republike Slovenije

UMAR – (angl. Office of the Republic of Slovenia for Macroeconomic Analysis and Development); Urad RS za makroekonomske analize in razvoj

ZDA – (angl. United States of Amerika); Združene države Amerike

1 UVOD

Plačano delo se opredeljuje kot vsako delo, za katerega prejmemo plačilo, bodisi v formalnem bodisi neformalnem sektorju. Nasprotno je neplačano delo produktivno delo, za katerega ni finančne nadomestitve. Ta vrsta dela je opredeljena s kriterijem tretje osebe (Swiebel, 1999). Reid (1934) je produktivno delo opredelila kot tisto, ki bi ga lahko opravljali plačani delavci. Neplačano delo zajema širok spekter aktivnosti, kot so skrb za otroke, starejše ali bolne družinske člane, gospodinjska opravila (kot so kuhanje, čiščenje, pranje perila), prostovoljno delo v skupnosti in pomoč pri neformalnem izobraževanju ali usposabljanju.

Neplačano delo opravljajo različni posamezniki, predvsem pa ga še vedno večinoma opravljajo ženske (Šeme in drugi, 2019). Neplačano delo pogosto ni ustrezno ovrednoteno. Tako je naprimer že Waring (1990) opozoril na izključitev neplačanega dela iz nacionalnih računov bruto domačega proizvoda (v nadaljevanju BDP). Kabeer (2020) nadalje dodaja, da konvencionalni ekonomski kazalci, kot je na primer BDP, ne vključujejo neplačanega dela in s tem podcenjujejo ustvarjen BDP gospodarstva in s tem tudi blaginjo. Zaradi pomena neplačanega dela so nekatere države začele vrednotiti neplačano delo s satelitskimi računi (Ahmad in Koh, 2011), vendar se ti podatki redko uporabljajo pri oblikovanju politik. Druga možnost je uporaba nacionalnih časovnih transfernih računov (angl. National Time Transfer Accounts, v nadaljevanju NTTA), ki temelji na podatkih po porabi časa, in sicer kako ljudje razporejajo svoj čas v dnevu med različnimi aktivnostmi. Podatke o porabi časa ponavadi zbirajo nacionalni statistični uradi, v Sloveniji pa je bila zadnja anketa o porabi časa izvedena pred več kot dvema desetletjema (v letu 2000).

Epidemija koronavirusne bolezni 2019 (angl. Coronavirus disease 2019, v nadaljevanju COVID-19) je močno vplivala na plačano in neplačano delo. Zaradi omejevanja zbiranja je bilo tudi delo v več dejavnostih omejeno in se je zato plačano delo zmanjšalo (Adams-Prassl, brez datuma). Po drugi strani pa se je zaradi zaprtja šol in varstvenih ustanov povečal obseg neplačanega dela, saj so starši in skrbniki morali nameniti več časa skrbi za svoje otroke in bolne. Hkrati so se povečala tudi gospodinjska dela, saj je pretežno bivanje doma zahtevalo več časa za kuhanje, čiščenje in druge gospodinjske aktivnosti, ki bi sicer morda bile lahko tudi prepuščene zunanjim izvajalcem (Biroli in drugi, 2021). Glede na to, da je delitev neplačanega dela med spoloma neenakomerna in ženske opravijo več neplačanega dela, so spremenjene razmere v času epidemije COVID-19 vplivale tudi na delitev dodatnega naplačanega dela med spoloma (Farčnik in Istenič, 2022). Delitev dodatnega neplačanega dela se je med državami razlikovala. Na primer van Lancker in Parolin (2020) navajata, da sta šolanje na daljavo in zaprtje gospodarstva v nekaterih primerih povečala enakost med spoloma. Na drugi strani pa bi lahko epidemija COVID-19 pomenila začetek večje enakopravnosti o delitvi neplačanega dela med spoloma (Boll in drugi, 2021). Moški so se začeli bolj vključevati v varstvo otrok zaradi težav z delom na daljavo (Margaria, 2021).

Tematika delitve plačanega in neplačanega dela je v času epidemije COVID-19 pridobila na pomenu. To dokazujejo številne raziskave, ki so bile izvedene v različnih državah po svetu. Na primer Hupkau in Petrongolo (2020) ter Sevilla in Smith (2020) so preučevali razlike med spoloma v neplačanem delu v Združenem kraljestvu. Biroli in drugi (2021) so analizirali čas, ki ga v družinah posamezniki porabijo za različne dejavnosti v Italiji, Združenem kraljestvu in Združenih državah Amerike (angl. United States of America, v nadaljevanju ZDA). Podobno sta Craig in Churchill (2021b) analizirala razlike v neplačanem delu v Avstraliji, Farré in drugi (2020) v Španiji, Speck in Müller-Böcker (2021) v enajstih državah Azije in Pacifika ter İlkkaracan in Memiş (2021) v Turčiji. Farčnik in Istenič (2022) pa sta na podlagi anketnih podatkov za Slovenijo preučevali vpliv epidemije COVID-19 na razlike med spoloma v plačanem in neplačanem delu. Ker ankete o porabi časa v Sloveniji ni dostopne že od leta 2000, je ta raziskava predstavljala velik prispevek k preučevanju časa, ki ga posamezniki namenijo plačanemu in neplačanemu delu. Se pa sooča s pomanjkljivostjo, da se je v analizi delo analiziralo in razlikovalo le po spolu, ne pa tudi po drugih pomembnih dejavnikih, ki na delitev dela bistveno vplivajo – to sta predvsem poklic in zaposlitveni staž.

Vpliv epidemije COVID-19 na plačano in neplačano delo zahteva celovito analizo. Razlike med spoloma so pomembne, a treba je upoštevati tudi poklicne kategorije in zaposlitveni status (McKee-Ryan, 2021). Epidemija je močno prizadela različne sektorje, kot so gostinstvo, turizem in trgovina, ki pogosto zaposlujejo ženske, kar je povzročilo velike ekonomske posledice (McKee-Ryan, 2021). Različni zaposlitveni statusi prinašajo različna ekonomska tveganja (ILO, brez datuma). Nekateri, kot sta trgovina na drobno in gostinstvo, so bili tri mesece skoraj popolnoma zaprti, medtem ko so bili nekateri prisiljeni preiti na delo na daljavo. To je na primer veljalo za izobraževalne ustanove. Na drugi strani so nekateri sektorji ostali odprti, in sicer pomembni sektorji za preživetje, kot so zdravstvene storitve in supermarketi (Farré in drugi, 2020). Farré in drugi (2020) so nadalje ugotovili, da je v Španiji veliko moških zaposlenih v gradbeništvu, ženske pa prevladujejo v zdravstvenih storitvah. Ugotovili so, da so bili sektorji z najvišjo stopnjo aktivnosti v času epidemije javna uprava, finance, nepremičninske dejavnosti in zdravstvene storitve, kjer pa je delež zaposlenih moških in žensk zelo različen.

Namen magistrske naloge je raziskati in analizirati vpliv dejavnikov, ki jih je imela epidemija COVID-19 na plačano in neplačano delo. V magistrski nalogi bom analizirala čas, namenjen plačanemu in neplačanemu delu pred epidemijo COVID-19 in med njo, in sicer po spolu, dejavnostih, lokaciji dela, otrocih v gospodinjstvu ter dejstvu, ali so se partnerji med seboj dogovorili o količini časa, porabljenega za neplačano delo. Zaradi širjenja virusa in sprejetih vladnih ukrepov za obvladovanje epidemije so se namreč mnoge panoge soočale s pomembnimi izzivi, ki so povzročili tudi precejšnje spremembe v času, namenjenemu plačanemu in neplačanemu delu. Cilj magistrske naloge je analizirati razlike v plačanem in neplačanem delu pred epidemijo COVID-19 in med njo glede na prej omenjene spremenljivke ter testirati štiri hipoteze:

- Hipoteza 1: Osebam, zaposlenim v dejavnostih z visokim kontaktom s stranko, se je zmanjšal obseg plačanega dela.
- Hipoteza 2: Osebe, ki so opravljale delo od doma, so porabile več časa za plačano delo v primerjavi s tistimi, ki niso delale od doma.
- Hipoteza 3: Ženskam z vsaj enim otrokom v vrtcu ali osnovni šoli se je med epidemijo povečal obseg neplačanega dela.
- Hipoteza 4: Pri osebah, ki se jim je povečal obseg neplačanega dela, gre za rezultat dogovora med partnerjema.

Magistrsko delo je strukturirano v dva glavna segmenta: teoretični in empirični del. V teoretičnem delu nameravam z uporabo relevantnih tujih in domačih znanstvenih virov ter literature podrobno opisati pojma plačanega in neplačanega dela ter raziskati njun vpliv v kontekstu epidemije COVID-19. Za to analizo bom uporabila deskriptivno in opisno raziskovalno metodo, saj je cilj teoretičnega dela osredotočiti se na preučevanje in opisovanje plačanega in neplačanega dela ter identifikacijo vpliva epidemije COVID-19 na omenjena pojma. Pridobila sem sekundarne podatke o obsegu plačanega in neplačanega dela ter jih prikazala tudi glede na spol. Posebno pozornost sem namenila tudi vplivu epidemije COVID-19 na obseg plačanega in neplačanega dela.

V empiričnem delu sem analizirala podatke že objavljene raziskave Farčnik in Istenič (2022). V magistrskem delu sem raziskavo nadgradila, in sicer sem se osredotočila na porabo časa glede na spol, zaposlitveni status, število otrok, naravo dela, panogo in delitev neplačanega dela med spoloma.

2 PLAČANO DELO

Plačano delo je vsako delo, za katerega posameznik prejme plačilo v obliki denarja ali drugega nadomestila. Gre za delo, ki ga opravljamo z namenom zaslužka in skladno z določenimi pogodbenimi ali zaposlitvenimi pogoji. Plačano delo vključuje različne oblike zaposlitve, kot so redna zaposlitev, samostojno podjetništvo, honorarne pogodbe in druge (Vratanar, 2022). Plačano delo opravlja delovno aktivno prebivalstvo, ki predstavlja skupino prebivalcev, ki so sposobni in pripravljeni opravljati plačano delo ter so vključeni v delovni proces. To vključuje osebe, ki so zaposlene, samozaposlene ali opravljajo drugo plačano delo, kot tudi tiste, ki aktivno iščejo zaposlitev (Vratanar, 2022).

Pri plačnem delu so prisotne tudi težave (Antonopoulos, 2008). Delovne razmere in obseg plačanega dela, ki se izvaja pod dostojnimi pogoji, kažejo izjemne variacije, kar ima opazne posledice za delavce. Neformalnost in pomanjkanje dostojnih delovnih pogojev sta pritegnila veliko pozornosti po vsem svetu vladnih in nevladnih organizacij, sindikatov in tudi Mednarodne organizacije dela (angl. International Labour Organization, v nadaljevanju ILO) ter akademskih raziskovalcev. Tržna segmentacija dela, plačni razkorak in

brezposelnost so tudi relativno dobro raziskane teme, nacionalni statistični uradi pa rutinsko zbirajo podatke o teh vprašanjih (Antonopoulos, 2008).

V prvi polovici 20. stoletja so pogoji večini moškim omogočili, da so se osredotočili na plačano delo, medtem ko se je večina žensk osredotočila na skrb za družino oziroma neplačano delo (Farré in drugi, 2020). V drugi polovici 20. stoletja pa je udeležba žensk na trgu dela začela naraščati, ko so gospodarske in politične spremembe zmanjšale dohodke moških, zlasti tistih v delavskem razredu. Te spremembe so se začele predvsem v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja in so vključevale deindustrializacijo, avtomatizacijo in razpad sindikatov (Maume, 2015).

2.1 Obseg plačanega dela

Obseg plačanega dela lahko prikažemo s stopnjo delovne aktivnosti. Delovno aktivni so posamezniki, stari 15 let ali več, ki poročajo, da so v preteklem tednu delali vsaj eno uro ali so bili zaposleni, čeprav so bili v referenčnem tednu odsotni z dela. Delovno sposobno prebivalstvo obsega osebe, stare od 15 do 64 let. Ta kazalnik je sezonsko prilagojen in se meri v tisoč osebah, starih 15 let in več, ter kot odstotek delovno sposobnega prebivalstva v številu delovno aktivnih oseb, starih od 15 do 64 let (Ahmad in Koh, 2011).

Tabela 1 prikazuje stopnje delovne aktivnosti v odstotkih za več evropskih držav v obdobju od leta 2013 do leta 2019. Različne države kažejo raznolikost v stopnjah delovne aktivnosti. Države, kot so Islandija, Norveška in Švica, imajo višje stopnje delovne aktivnosti. Te so bile v opazovanem obdobju višje od 80 odstotkov, medtem ko so nekatere druge, kot so Romunija, Srbija, Turčija in Makedonija, zabeležile nižje stopnje, ki so se gibale med 50 in 60 odstotki (Eurostat, 2024b). V Sloveniji se je stopnja delovne aktivnosti od leta 2013 naprej postopoma povečevala. Čeprav so opazna manjša nihanja, je trend vseeno pozitiven, kar kaže na gospodarsko okrevanje in povečanje zaposlitvenih priložnosti v državi. Slovenija je tako sledila splošnemu evropskemu trendu povečevanja delovne aktivnosti, kar nakazuje tudi na izboljšanje življenjskih pogojev in stabilnost trga dela (Eurostat, 2024b).

Poleg tega je zanimivo opaziti razlike med spoloma. V večini držav so stopnje delovne aktivnosti moških višje kot stopnje delovne aktivnosti žensk. To velja tudi za Slovenijo, kjer so moški v povprečju bolj vključeni v trg dela kot ženske. Vendar pa se razlika med spoloma v zadnjih letih zmanjšuje, kar je rezultat številnih politik in ukrepov, namenjenih spodbujanju enakopravnosti spolov na trgu dela, kot so na primer boljše usklajevanje dela in družinskega življenja ter podpora ženskam pri kariernem napredovanju. Povečuje se zavedanje o pomenu raznolikosti na delovnem mestu, kar prispeva k bolj vključujočemu delovnemu okolju (Eurostat, 2024b).

Tabela 1: Stopnja delovne aktivnosti po spolu (v %), 2013–2018

Država	2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske
Belgija	72,30	62,10	71,60	62,90	71,30	63,00	72,30	63,00	73,40	63,60	73,90	65,50
Bolgarija	65,60	60,20	67,30	61,50	69,60	63,30	70,40	63,60	74,40	66,80	75,50	67,80
Češka	81,00	63,80	82,20	64,70	83,00	66,40	84,60	68,60	86,30	70,50	87,40	72,20
Danska	77,50	71,20	78,40	71,00	79,30	71,50	79,40	72,50	79,90	73,20	80,90	73,90
Nemčija	81,00	71,50	81,20	72,10	81,20	72,60	81,60	73,50	82,00	74,20	82,80	74,80
Estonija	76,80	71,60	78,40	71,90	80,00	73,70	80,50	73,70	81,70	76,80	82,80	76,80
Irska	71,80	61,20	74,10	62,30	76,10	63,70	77,50	65,30	79,10	66,90	80,20	67,90
Grčija	62,40	42,90	62,60	43,80	64,20	45,60	65,70	46,20	67,60	47,40	69,90	48,30
Španija	63,40	53,80	65,00	54,80	67,60	56,40	69,60	58,10	71,50	59,60	73,10	61,00
Francija	73,30	66,40	73,10	67,00	73,30	67,40	73,80	67,70	74,70	68,10	75,30	68,90
Hrvaška	61,60	52,80	64,20	54,20	65,40	55,90	66,20	56,60	68,90	58,30	70,30	60,10
Italija	68,80	49,60	69,00	50,10	70,20	50,50	71,50	51,60	72,20	52,50	72,90	53,20
Ciper	72,60	62,20	71,60	63,90	72,30	64,00	73,80	64,10	75,70	66,20	79,30	68,90
Latvija	71,70	67,50	72,90	68,40	74,60	70,50	74,50	71,70	76,90	72,60	79,00	74,70
Litva	71,20	68,60	73,10	70,60	74,60	72,20	76,20	74,30	76,50	75,50	79,00	76,70
Luksemburg	78,00	63,90	78,40	65,50	76,70	65,00	76,10	65,10	75,40	67,50	76,00	68,00
Madžarska	69,30	61,20	73,50	64,10	75,80	66,20	78,60	68,90	81,00	69,90	82,10	71,40
Malta	80,30	51,70	81,10	54,30	82,10	55,30	83,50	58,00	84,70	60,60	85,50	63,20
Nizozemska	81,60	71,70	81,70	70,80	82,50	71,90	83,20	72,70	83,80	73,90	84,80	75,20
Avstrija	79,10	70,00	78,30	70,10	78,40	70,20	78,70	70,90	79,40	71,40	80,70	71,70
Poljska	70,00	56,30	71,80	58,20	72,90	59,90	74,90	61,50	77,00	63,00	78,30	64,50
Portugalska	66,60	60,50	69,50	62,90	71,20	64,80	72,90	66,40	76,20	69,00	78,10	71,50
Romunija	65,40	48,20	66,70	49,20	68,00	50,30	69,10	51,40	71,30	54,00	73,00	54,50
Slovenija	70,60	62,60	71,00	63,20	72,70	64,20	72,70	66,20	76,20	69,30	78,30	71,20
Slovaška	71,80	62,00	72,70	62,90	74,50	64,60	76,40	67,20	77,00	69,40	78,80	70,30
Finska	73,90	71,00	73,20	71,20	72,80	70,70	74,00	70,80	75,10	71,30	77,20	73,40
Švedska	81,90	76,40	81,80	76,90	82,20	77,60	82,70	78,40	83,40	79,00	84,10	79,40

se nadaljuje

Tabela 1: Stopnja delovne aktivnosti po spolu (v %), 2013–2018 (nad.)

Država	2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske
Islandija	86,00	79,50	88,00	81,70	89,60	83,30	91,10	84,40	90,50	84,50	89,50	83,20
Norveška	81,90	78,40	82,10	78,10	81,40	77,90	80,70	78,10	80,60	77,60	81,90	78,00
Švica	86,20	75,30	86,00	76,20	86,50	76,80	86,50	77,50	86,80	77,40	87,00	77,90
Črna gora	58,10	47,50	61,40	49,70	61,90	51,60	63,00	51,30	65,20	51,40	66,70	52,90
Severna Makedonija	59,70	40,70	61,60	40,80	61,50	42,10	63,70	42,50	65,60	43,70	66,60	45,20
Srbija	62,80	44,30	61,40	45,70	62,70	46,80	65,20	50,10	67,30	52,60	69,30	53,90
Turčija	75,30	31,80	75,00	31,60	75,30	32,50	75,50	33,20	76,10	34,50	76,00	35,20

Vir: prirejeno po Eurostat (2024b).

Tabela 2 prikazuje stopnje delovne aktivnosti v odstotkih za več evropskih držav v obdobju od leta 2019 do leta 2023. V večini opazovanih držav se je stopnja delovne aktivnosti od leta 2019 do leta 2023 povečevala, kar kaže na splošno okrevanje trga dela v tem obdobju. Kljub splošnemu pozitivnemu trendu so nekatere države beležile nihanje v stopnjah zaposlenosti v posameznih letih. To nihanje je lahko posledica različnih dejavnikov, kot so gospodarske razmere, politične spremembe ali strukturne reforme na trgu dela (Eurostat, 2024b).

Tabela 2: Stopnja delovne aktivnosti po spolu (v %), 2019–2023

Država	2019		2020		2021		2022		2023	
	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske
Belgija	74,50	66,50	73,70	65,60	74,50	66,80	75,70	68,10	75,90	68,30
Bolgarija	78,30	70,20	76,80	68,50	77,30	68,90	79,60	72,10	79,90	72,60
Češka	87,70	72,70	87,20	71,90	87,50	72,10	88,60	73,70	88,40	74,50
Danska	81,90	74,70	81,30	74,30	82,40	75,50	82,80	77,40	82,60	77,00
Nemčija	83,50	75,50	81,90	74,40	83,00	75,60	84,60	76,80	85,10	77,40
Estonija	83,50	77,50	81,30	76,90	81,20	77,50	83,30	80,40	83,30	80,90
Irska	81,30	68,80	78,50	65,80	80,00	70,00	83,90	72,60	84,10	74,20

se nadaljuje

Tabela 2: Stopnja delovne aktivnosti po spolu (v %), 2019–2023 (nad.)

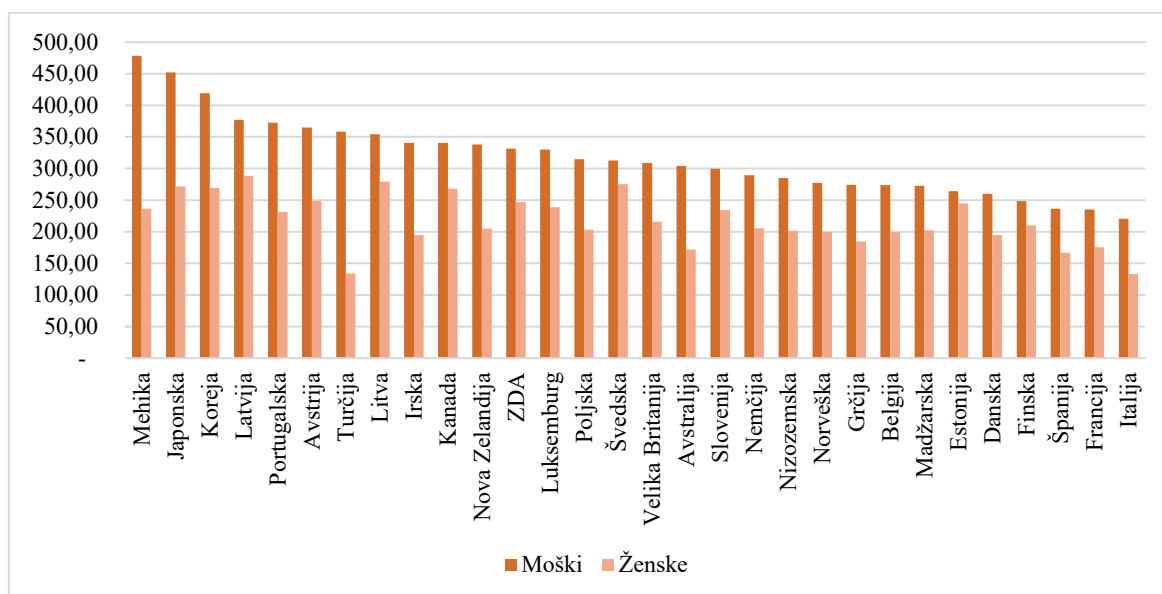
Država	2019		2020		2021		2022		2023	
	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske	Moški	Ženske
Grčija	71,20	50,50	68,10	48,70	72,50	52,70	76,90	55,90	77,40	57,60
Španija	74,00	62,10	71,40	60,00	73,00	62,40	75,00	64,10	75,90	65,70
Francija	75,30	69,40	75,00	69,30	76,40	70,20	77,00	71,20	77,20	71,70
Hrvaška	72,00	61,50	72,50	61,30	73,40	62,90	74,50	65,00	74,60	66,80
Italija	73,30	53,90	71,80	52,10	72,40	53,20	74,70	55,00	76,00	56,50
Ciper	81,70	70,10	81,10	69,10	82,20	70,00	84,20	72,10	83,60	74,60
Latvija	79,20	75,50	78,80	75,10	77,70	72,90	78,60	75,50	79,10	76,00
Litva	79,00	77,40	77,50	75,80	78,10	76,70	79,40	78,60	79,20	77,70
Luksemburg	77,20	68,10	75,60	68,50	77,70	70,30	78,00	71,50	78,20	71,40
Madžarska	83,10	72,10	83,10	71,90	84,10	73,50	85,10	75,30	85,30	76,10
Malta	85,90	63,90	84,90	66,00	86,00	68,40	86,20	72,90	88,20	74,00
Nizozemska	85,40	76,50	85,00	76,60	85,70	77,50	86,90	79,00	87,40	79,60
Avstrija	81,20	72,40	79,00	70,60	79,90	71,30	81,20	73,40	81,10	73,30
Poljska	79,70	64,90	80,20	65,20	82,40	68,40	83,10	70,20	83,70	71,80
Portugalska	79,10	72,20	77,10	71,40	78,70	72,40	80,20	74,30	81,10	75,50
Romunija	74,60	55,40	74,70	55,40	77,00	6,90	77,70	59,10	78,20	59,10
Slovenija	79,00	72,50	77,60	71,70	79,30	72,60	81,20	74,30	80,40	74,30
Slovaška	79,40	71,70	78,20	70,90	78,90	70,40	80,70	72,60	81,30	73,60
Finska	77,80	74,50	77,10	73,80	77,80	75,80	79,00	77,80	78,30	78,10
Švedska	84,00	78,90	82,80	77,40	83,30	78,00	85,00	79,20	85,00	80,30
Islandija	88,60	83,00	85,10	79,20	84,90	77,50	87,30	82,10	88,20	82,10
Norveška	82,10	78,30	81,30	77,90	82,30	77,50	83,70	78,00	82,80	77,80
Švica	87,30	78,60	86,60	78,30	85,70	77,80	85,90	77,80	86,90	79,10
Črna gora	67,50	54,20	61,70	48,80						
Severna Makedonija	69,70	48,40	68,90	49,00						
Srbija	70,90	56,30	71,60	57,00	74,20	59,30	76,20	62,30	75,90	63,40
Turčija	73,20	34,40	70,10	32,00						

Vir: prirejeno po Eurostat (2024b).

2.2 Razlika med spoloma v obsegu plačanega dela

Po podatkih OECD (brez datuma) so razlike med spoloma opazne v številnih državah sveta. Med spoloma se pojavljajo razlike v obsegu plačanega dela. Študije kažejo, da moški v povprečju delajo več ur kot ženske, medtem ko ima tudi žensko delo pogosto značilnosti, ki so manj plačane in slabo vrednotene (Farčnik in Istenič, 2022). Slika 1 kaže čas, namenjen plačanemu delu po državah in spolu. Razvidno je, da ženske na splošno porabijo precej manj časa za plačano delo v primerjavi z moškimi. Posebej velika razlika med spoloma je vidna v Mehiki, kjer moški namenijo 478,3 minute (7,97 ure) na dan za plačano delo, medtem ko ženske porabijo le 236,3 minute (3,94 ure) na dan – manj kot polovico časa moških. Podobno velika razlika je tudi v Turčiji, kjer moški porabijo 358,3 minute (5,97 ure), ženske pa le 133,9 minute (2,23 ure) na dan za plačano delo (OECD, brez datuma). V Sloveniji je razlika nekoliko manj izrazita, saj moški porabijo za plačano delo 22 % več časa kot ženske – moški namenijo 299,8 minute (4,997 ure), ženske pa 234,2 minute (3,9 ure) na dan (OECD, brez datuma).

Slika 1: Čas, namenjen plačanemu delu, po spolu (v minutah na dan)

Opomba: Navedeni so zadnji dostopni podatki. Za Slovenijo so na primer podatki za leto 2000/01.

Vir: prirejeno po OECD (brez datuma).

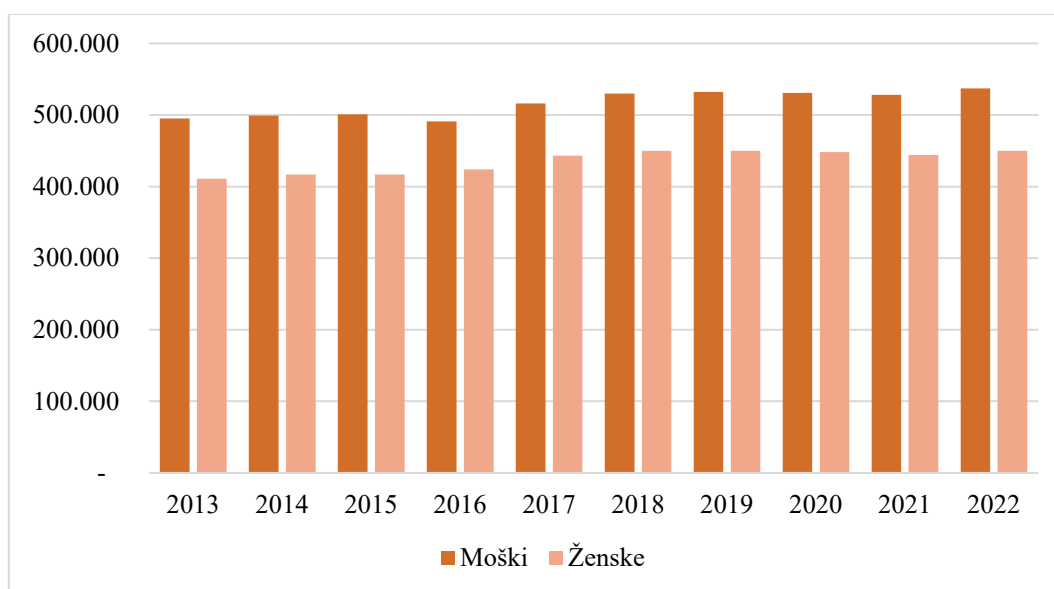
Na splošno se ženske soočajo z bolj negativnimi posledicami na področju zaposlovanja, saj so večinoma tiste, ki se prilagajajo potrebam družine. Kljub poostrenemu nadzoru v zvezi z diskriminacijo na podlagi spola pri zaposlovanju so ženske še vedno pogostejše diskriminirane kot moški, predvsem v povezavi z materinstvom oziroma starševstvom in predsodki glede skrbi za družino in otroke (UN Women, 2020a).

Marca 2022 so evropski poslanci začeli pogajanja z državami članicami EU glede potencialne nove zakonodaje o transparentnosti plačil. Ta predlog sledi odločbi Parlamenta o strategiji EU za enakost spolov, kjer so poslanci pozvali Komisijo, naj predstavi načrt z jasnimi cilji za zmanjšanje plačilnega razkoraka v naslednjih petih letih. Poleg tega si Parlament prizadeva za prilagodljivejše delovne pogoje, ki bi omogočili ženskam in dekletom, da vstopajo in delujejo na področjih, ki so tradicionalno moško usmerjena, ter za izboljšanje plačilnih in delovnih pogojev v sektorjih, kjer prevladujejo ženske (Evropski parlament, 2022).

Razlike o obsegu plačanega dela med spoloma pa so tudi pri delu na daljavo. Na primer v Združenem kraljestvu 48 % žensk opravlja dela, ki jih je mogoče opravljati od doma, na drugi strani taka dela opravlja le 39 % moških. Zaradi obsežnih gospodinjskih obveznosti ženske bolj cenijo fleksibilne delovne urnike in tudi krajšo vožnjo do službe (Mas in Pallais, 2017). Medtem ko lahko delo na daljavo ženskam omogoči fleksibilnost pri usklajevanju dela in družinskih obveznosti, to lahko privede tudi do tega, da imajo zato nižja ali srednja delovna mesta. Poleg tega lahko delo na daljavo oslabi navezanost na delovno mesto, kar lahko negativno vpliva na napredovanje v karieri (Hupkau in Petrongolo, 2020).

Po podatkih SURS (brez datuma a) je bil med letoma 2013 in 2022 delež delovno aktivnih moških in žensk v Sloveniji ves čas razmeroma stabilen. Kot lahko vidimo na sliki 2, so moški predstavljali večji delež zaposlenih v vseh letih, pri čemer se je število zaposlenih moških postopoma povečevalo. Prav tako se je število delovno aktivnih žensk v letih od 2013 do 2022 povečevalo, vendar manj v primerjavi z moškimi.

Slika 2: Delovno aktivno prebivalstvo po spolu v Sloveniji, v letih 2013–2022

Vir: prirejeno po SURS (brez datuma a).

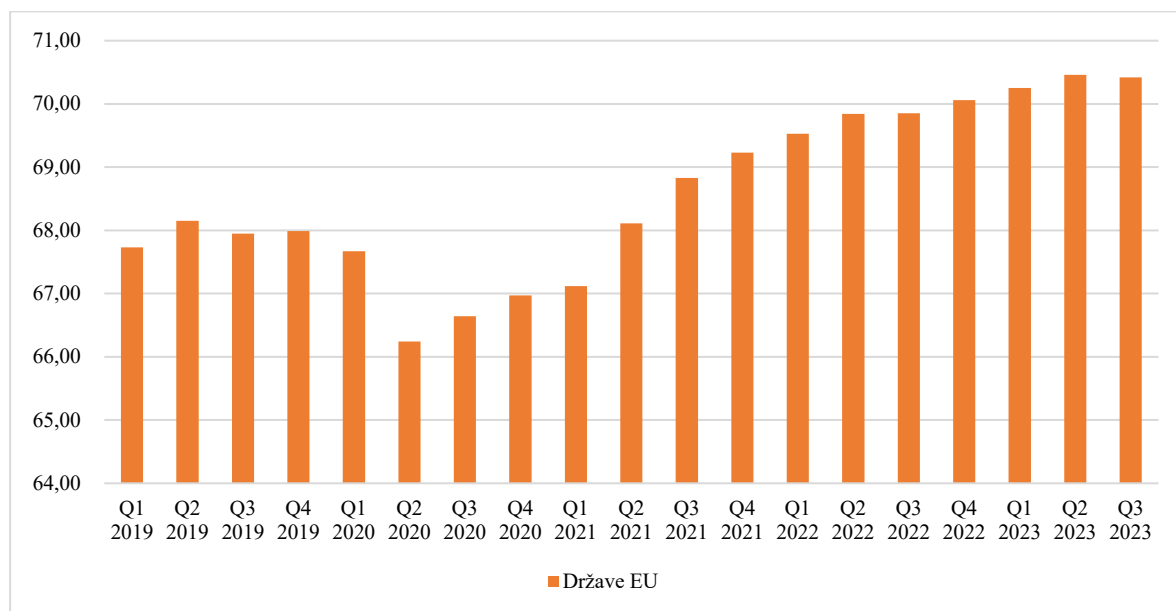
Eurostat (2023) navaja, da je razlog za to, da ženske opravijo v povprečju manj plačanega dela v primerjavi z moškimi, da ženske opravijo več neplačanega dela, kot je skrb za otroke ali gospodinjstva opravila. Posledično imajo manj časa za plačano delo. Po podatkih iz leta 2020 skoraj tretjina žensk (28 %) dela krajši delovni čas, medtem ko to počne samo 8 % moških. Če pa upoštevamo tako neplačano kot plačano delo, ženske opravijo več ur na teden kot moški.

2.3 Vpliv epidemije COVID-19 na obseg plačanega dela

Epidemija COVID-19 je vplivala tudi na trg dela (OECD, 2020). Številne države so se soočile z omejitvami gibanja, zaprtjem podjetij in posledično velikim upadom gospodarske aktivnosti. To je privedlo do povečanega števila izgubljenih delovnih mest, zmanjšanja delovnih ur in večje negotovosti zaposlitve za mnoge delavce (Farčnik in Istenič, 2022).

Slika 3 prikazuje četrtletno stopnjo delovne aktivnosti v evroobmočju. S slike je razvidno, da se je stopnja delovne aktivnosti v državah evrskega območja spreminjala med prvim četrtletjem leta 2019 in tretjim četrtletjem leta 2023. V prvem četrtletju leta 2019 je znašala stopnja zaposlenosti 72,30 %, nato pa se je postopoma povečevala v naslednjih nekaj četrtletjih, najvišja je bila v četrtem četrtletju leta 2019, in sicer je znašala 72,60 % (Eurostat, 2024b).

Slika 3: Stopnja delovne aktivnosti v državah EU (v %), 2019–2023, četrtletni podatki

Vir: prirejeno po OECD (2024).

V začetku leta 2020 so države evrskega območja doživele prve valove epidemije COVID-19, kar je privedlo do zmanjšanja stopnje delovne aktivnosti. V prvem četrtletju leta 2020 se je stopnja zaposlenosti v evrskem območju zmanjšala na 72,30 %. Drugo četrtletje istega

leta je zaznamovalo najnižjo točko, saj je stopnja delovne aktivnosti znašala 70,10 %, kar jasno odraža opazno zmanjšanje zaposlenosti med epidemijo. Nato se je stopnja delovne aktivnosti postopoma povečevala in je v prvem četrtletju leta 2022 znašala 73,80 %. Čeprav je bila v drugem in tretjem četrtletju 2022 zabeležena nekoliko nižja stopnja delovne aktivnosti, se je v naslednjih obdobjih znova povečala, kar kaže na pozitiven trend okrevanja. Pomembno je omeniti, da so se podatki za četrtletja 2023 še naprej izboljševali, pri čemer je stopnja zaposlenosti narasla na 74,90 % v tretjem četrtletju 2023. To kaže na postopno okrevanje zaposlenosti v evrskem območju po obdobju vpliva epidemije COVID-19 (Eurostat, 2024b).

Vpliv epidemije COVID-19 na plačano delo lahko vidimo tudi na podlagi povprečno letno opravljenih ur. Povprečne letne opravljene ure so opredeljene kot skupno število dejansko opravljenih ur na leto, deljeno s povprečnim številom delovno aktivnih ur na leto. Dejansko opravljene ure vključujejo redni delovni čas delavcev s polnim in krajšim delovnim časom, plačane in neplačane nadure ter opravljene ure za dodatna dela. Na drugi strani pa izključuje neopravljen čas zaradi praznikov, plačanega letnega dopusta, lastne bolezni, poškodbe in začasne nezmožnosti dela, porodniški dopust, starševski dopust, šolanje ali usposabljanje, delo na prostem zaradi tehničnih ali ekonomskih razlogov, stavke ali delovnega spora, slabega vremena, nadomestilnega dopusta in drugih razlogov. Podatki zajemajo zaposlene in samozaposlene. Ta kazalnik se meri v urah na delavca na leto. Podatki so objavljeni z naslednjim zdravstvenim opozorilom: Podatki so namenjeni primerjavi trendov skozi čas; zaradi razlik v virih in načinu izračuna so neprimerni za primerjavo višine povprečnih letnih ur dela za posamezno leto (Eurostat, 2024b).

Tabela 3 prikazuje skupno število opravljenih ur plačanega dela v državah Evropske unije (angl. European Union, v nadaljevanju EU). Zelo očiten padec v številu ur je v letu 2020, kar je lahko posledica epidemije COVID-19. Večina držav si je nato postopoma opomogla, saj so se številke v letu 2021 večinoma povečale. Na splošno se zdi, da se število opravljenih ur v večini držav povečuje ali je vsaj stabilno. Na primer v državah, kot so Avstrija, Belgija, Ciper, Češka, Estonija, Grčija, Madžarska, Irska, Italija, Romunija in Španija, se je število opravljenih ur postopoma povečevalo skozi vsa leta, pri čemer so nekatere države imele manjše nihanje v določenih letih. Kljub temu so nekatere države, kot so Finska, Francija, Latvija, Luksemburg, Nizozemska, Portugalska in Švedska, opazile rahlo zmanjšanje števila opravljenih ur v določenih obdobjih. Vendar pa so ta nihanja večinoma majhna in kažejo na splošno stabilnost ali rast v delovni moči v teh državah. Skupno gledano se zdi, da se delovni čas v večini evropskih držav vztrajno povečuje ali vsaj ohranja na stabilni ravni, kar bi lahko bilo posledica različnih gospodarskih, političnih in demografskih dejavnikov v posameznih državah (OECD, brez datuma).

Tabela 3: Skupno število opravljenih ur po državah EU, 2019–2022

Država	2019	2020	2021	2022
Avstrija	1.510	1.401	1.439	1.444
Belgija	1.577	1.446	1.526	-
Bolgarija	1.645	1.605	1.619	1.619
Hrvaška	1.823	1.728	1.789	1.811
Ciper	1.838	1.834	1.835	1.837
Češka	1.786	1.677	1.722	1.754
Danska	1.371	1.345	1.363	1.372
Estonija	1.694	1.637	1.767	1.770
Finska	1.538	1.530	1.525	1.498
Francija	1.518	1.403	1.484	1.511
Nemčija	1.372	1.319	1.340	1.341
Grčija	1.918	1.732	1.854	1.886
Madžarska	1.722	1.657	1.688	1.700
Irska	1.742	1.620	1.628	1.658
Italija	1.710	1.543	1.658	1.695
Latvija	1.631	1.577	1.601	1.553
Litva	1.665	1.595	1.620	1.624
Luksemburg	1.493	1.408	1.467	1.473
Malta	2.076	1.919	1.919	1.882
Nizozemska	1.441	1.408	1.426	1.427
Poljska	1.783	1.769	1.828	1.815
Portugalska	1.744	1.611	1.649	1.635
Romunija	1.803	1.756	1.805	1.808
Slovaška	1.692	1.572	1.583	1.622
Slovenija	1.601	1.532	1.593	1.619
Španija	1.678	1.552	1.624	1.644
Švedska	1.453	1.426	1.446	1.441

Vir: prirejeno po OECD (brez datuma).

V Sloveniji se je število opravljenih ur med letoma 2019 in 2022 spreminjalo. Leta 2019 je bilo zabeleženo 1.601 opravljenih ur, kar je sledilo zmanjšanju v letu 2020 na 1.532 ur (oziroma za 5 %). Nato se je število opravljenih ur povečalo v letu 2021 na 1.593 ur (oziroma za 4 %) in nadaljevalo rast v letu 2022, ko je znašalo 1.619 ur, kar je 1,9 % več kot v letu prej. To kaže na začasno zmanjšanje delovnih aktivnosti v letu 2020, verjetno kot posledica epidemije, a nato postopno okrevanje v naslednjih letih. Čeprav se je število opravljenih ur v Sloveniji spreminjalo, se je gospodarska aktivnost stabilizirala in celo rahlo povečala v zadnjih dveh letih (OECD, brez datuma).

Epidemija COVID-19 pa je vplivala tudi na naravo dela. Veliko delavcev je moralo preiti na delo na daljavo, kar je prineslo svoje izzive in zahteve po prilagoditvah. Vpliv na plačano delo je bil odvisen od sektorjev in vrste zaposlitev. Na primer nekateri poklici, kot so zdravstveni delavci, delavci na področju oskrbe in dostavljavci, so bili izpostavljeni večjemu tveganju in so morali delati več ur. Poleg tega so socialno-ekonomske neenakosti med delavci glede plačanega dela postale bolj izrazite. Delavci z nižjimi plačami in prekarnimi zaposlitvami so bili bolj prizadeti, saj so imeli manj finančne varnosti in pogosto niso imeli

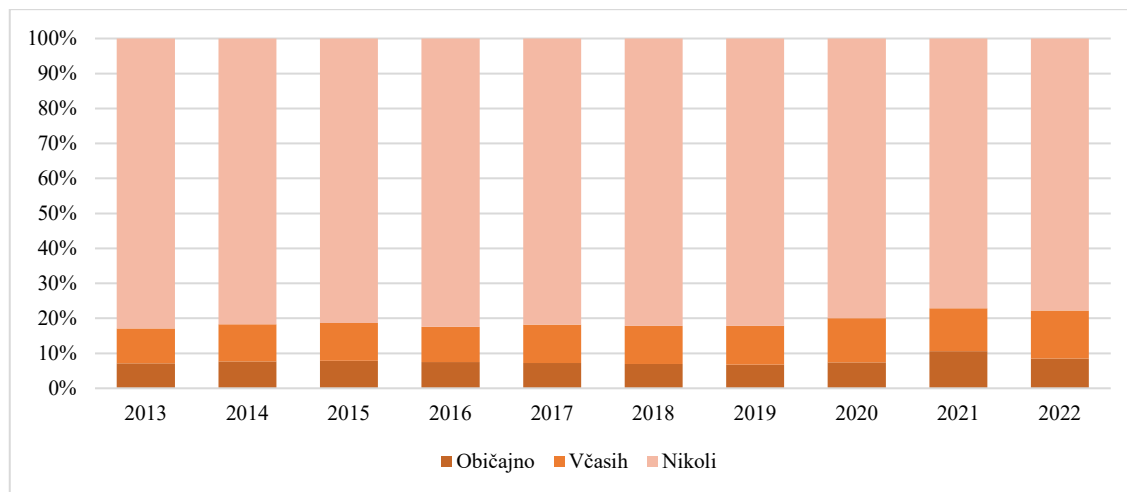
možnosti dela na daljavo. Vpliv epidemije COVID-19 na plačano delo je zelo kompleksen in odvisen od številnih dejavnikov, vključno z vrsto zaposlitve, sektorjem in državo. Vendar pa je jasno, da so se pojavile neenakosti med spoloma in delavci na različnih stopnjah plač in zaposlitev (Farré in drugi, 2020).

2.4 Delo od doma

Delo od doma je opredeljeno kot delo, ki se skoraj izključno nanaša na dejavnost zaposlenega, ki dela od doma v domačem pisarniškem okolju, bodisi gre za določeno število dni na teden bodisi za polni delovni čas. Slika 4 prikazuje delež zaposlenih glede na pogostost dela od doma v Sloveniji v zadnjih desetih letih. Pred epidemijo COVID-19 je samo 5 % ali manj vseh zaposlenih koristilo fleksibilne oblike dela (SURs, brez datuma b). V letu 2019 je na primer 17,8 % oseb delalo od doma včasih ali običajno, ostalih 82,2 % pa nikoli. Predvsem v letu 2021 se je delež ljudi, ki dela od doma občasno ali včasih, nekoliko povečal, in sicer na 22,9 % (Vratanar, 2022).

Vpliv epidemije COVID-19 se odraža v porastu dela na domu. V letu 2020 je v Sloveniji od doma občasno ali redno delalo 14 % moških in 17 % žensk, medtem ko je v EU ta delež znašal 12 % moških in 11 % žensk (Eurostat, 2024c).

Slika 4: Delež (v %) tistih, ki delajo doma, 15–64 let, Slovenija, 2013–2022

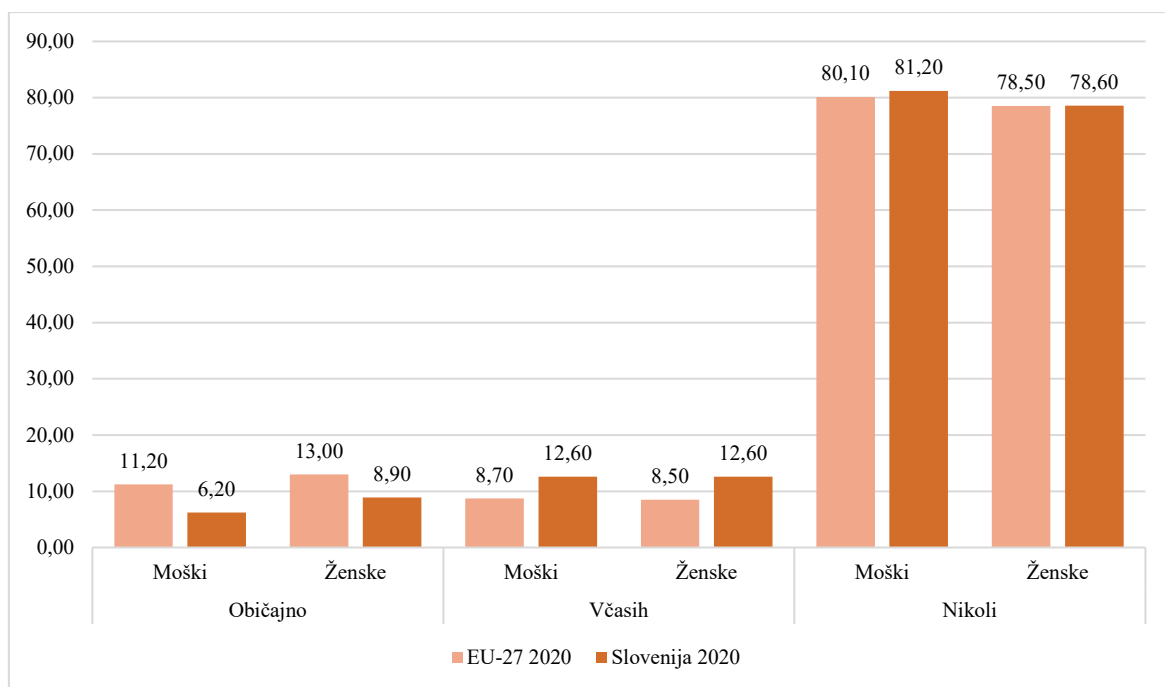
Vir: prirejeno po SURs (brez datuma b).

Wong in drugi (2021) so izvedli raziskavo med epidemijo COVID-19, osredotočeno na dožemanje dela od doma med delavci v Hong Kongu. Rezultati ankete so pokazali, da je učinkovitost dela od doma pozitivno povezana z nadaljnjim izvajanjem te oblike dela po koncu epidemije. Kar 65,3 % anketirancev si je po epidemiji želelo delati od doma enkrat do dvakrat na teden. Identificirani so bili trije dejavniki, ki vplivajo na kakovost dela od doma: osebno in družinsko počutje, okoljske omejitve ter omejitve virov. Raziskava poudarja pomen ustrezne strojne in programske podpore za izboljšanje učinkovitosti dela od

doma. Ugotovitve kažejo, da bolj uspešni delavci izkazujejo večjo željo po delu od doma tudi po koncu epidemije. Želja po delu od doma je bila bolj izražena med ženskimi delavkami in mlajšimi zaposlenimi v primerjavi z moškimi kolegi in starejšo starostno skupino (Wong in drugi, 2021).

Na sliki 5 so prikazani deleži tistih, ki delajo od doma, in sicer za Slovenijo in povprečje EU. S slike je razvidno, da je bil v letu 2020 v Sloveniji delež tistih, ki včasih delajo od doma, nad povprečjem EU tako pri ženskah kot pri moških, in sicer za približno 4 odstotne točke. Pri tistih, ki so običajno delali od doma, pa je v povprečju EU ta delež višji, in sicer za 5 odstotnih točk pri moških in 4 odstotne točke pri ženskah v primerjavi s Slovenijo (Eurostat, 2024a).

Slika 5: Delež (v %) tistih, ki delajo od doma, med zaposlenimi (15–64 let), 2020

Vir: prirejeno po Eurostat (2024a).

Inšpektorat RS za delo je odgovoren za vodenje evidenc o delu od doma v Sloveniji. Podatki, ki jih je posredovala STA (2022) kažejo, da je bilo v letu 2019, pred izbruhom epidemije COVID-19, prijavljenih 2.037 delavcev za delo na daljavo. Število se je močno povečalo v letu 2021, ko je bilo prijavljenih 217.428 delavcev. V letu 2022 je število delavcev, ki so bili prijavljeni, da delajo na daljavo, znašalo 121.981, medtem ko je bil do 11. decembra leta 2023 za delo od doma prijavljen še 69.101 delavec (STA, 2022).

2.5 Vpliv epidemije COVID-19 na število zaposlenih po sektorjih

V letih 2020 in 2021 je epidemija COVID-19 vplivala na vse dejavnosti, največji vplivi pa so bili opaženi v storitvenih panogah z visokim stikom s stranko (Dey-Chowdhury in drugi,

2022a). Med storitvene panoge z visokim stikom s stranko spadajo prevoz in skladiščenje, storitve nastanitve in prehrane, umetnost, zabava in rekreacija ter druge storitve. V panoge z nizkim stikom s stranko štejemo vse ostale (Dey-Chowdhury in drugi, 2022a).

Dey-Chowdhury in drugi (2022b) na primer poročajo, da se je v Veliki Britaniji leta 2022 v sektorjih z visokim stikom s stranko proizvodnja zmanjšala za 37 %, v sektorjih z nizkim stikom s stranko pa za 17 %. Prav tako je imela epidemija COVID-19 večji vpliv na zaposlovanje v sektorjih z visokim stikom s stranko. Pri teh lahko opazimo 7,6-odstotni upad zaposlenih v primerjavi z 1,7-odstotnim padcem v sektorjih z nizkim stikom (Dey-Chowdhury in drugi, 2022b).

Najmanj prizadeta podjetja so bila tista, ki so spadala med sektorje z visokim stikom s stranko, saj so v prvi polovici leta 2020 doživela najmanjši padec prometa. Poleg tega so lahko nekatere maloprodajne podpanoge imele koristi od prehoda na spletno nakupovanje. V prvem polletju 2020 sta najbolj upadli dejavnosti trgovina na drobno z informacijsko komunikacijsko opremo v specializiranih prodajalnah in trgovina na drobno z drugim blagom v specializiranih prodajalnah (Dey-Chowdhury in drugi, 2022a).

Epidemija COVID-19 je imela vpliv tudi na prihodke v transportni dejavnosti. V podpanogi potniškega zračnega prometa je v prvi polovici leta 2020 prišlo do 78-odstotnega zmanjšanja prihodkov, kar je bil največji padec v celotni panogi. To je bilo zaradi mednarodnih omejitev mobilnosti, ki so bile uvedene za zmanjšanje prenosa virusa COVID-19 in so dovoljevale le nujna potovanja. Podobno velik padec prihodkov je bil v kopenskem potniškem prometu, potniškem železniškem prometu ter pomorskem prometu. Na vse so vplivale omejitve zaradi koronavirusa, ki so odražale nasvet "ostani doma", ki je omejil potovanja iz osebnih in službenih razlogov (Dey-Chowdhury in drugi, 2022a).

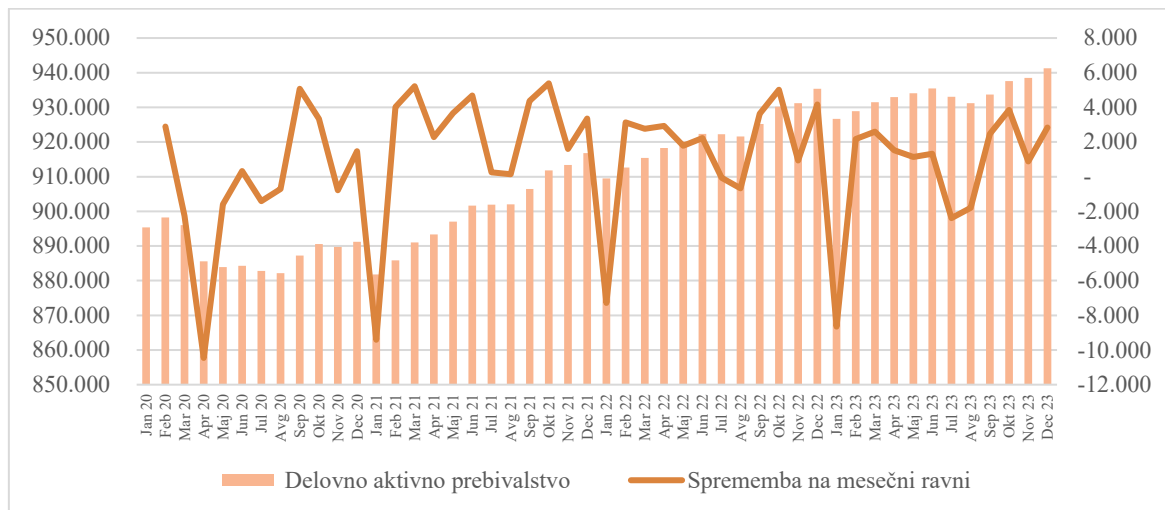
Med vsemi sektorji z visokim stikom s stranko je imela največji začetni padec prihodka gostinska dejavnost. Največji padec prihodka je bil v poddejavnosti strežbe pijač ter poddejavnosti hotelirstva in podobnih nastanitev (Dey-Chowdhury in drugi, 2022a). Po omilitvi omejitev se je njihov promet močno povečal. Do tretjega četrtletja 2021 je bil promet v podpanogi strežbe pijač 5 % nad ravno pred epidemijo koronavirusa, medtem ko je podpanoga hotelov in podobnih nastanitev skoraj okrevala (Dey-Chowdhury in drugi, 2022a).

2.6 Vpliv epidemije COVID-19 na plačano delo v Sloveniji

Konec junija 2020 je bilo v Sloveniji nekaj več kot 884.000 delovno aktivnih (zaposlenih in samozaposlenih), 14.000 manj kot februarja 2020, torej tik pred epidemijo COVID-19. Na sliki 6 lahko vidimo, da je število delovno aktivnih začelo padati marca 2020 (Zidar, 2023). Na mesečni ravni se je število teh najbolj znižalo maja 2020. Maja in junija je bil padec nekoliko manjši, julija in avgusta pa nekoliko večji. Število delovno aktivnih se je najbolj

zmanjšalo v predelovalnih dejavnostih (za 5.049), sledile so administrativne in podporne storitvene dejavnosti ter gostinske dejavnosti (Zidar, 2023).

Slika 6: Število delovno aktivnih, Slovenija, 2020–2023

Vir: prirejeno po SURS (brez datuma c).

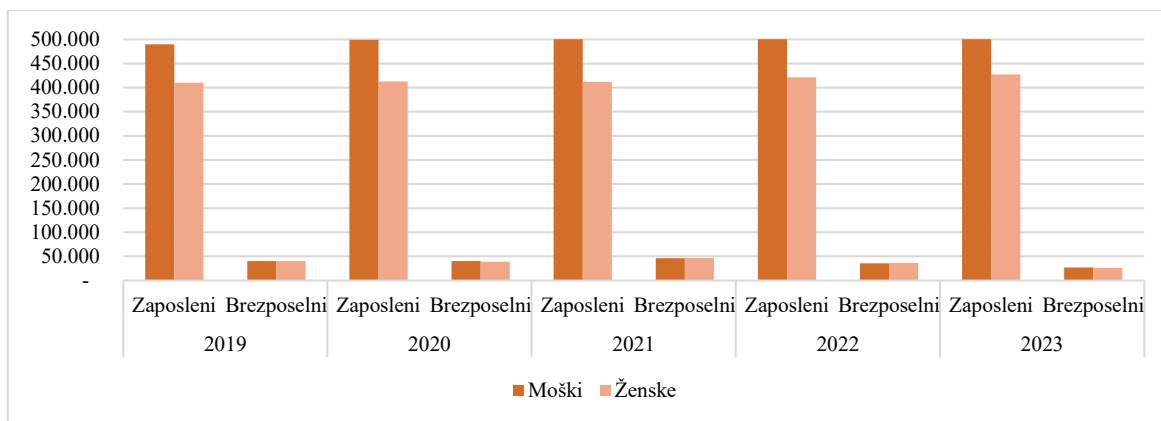
Delodajalci v Sloveniji so se na medkoronske razmere odzvali tako, da so zmanjšali obseg začasnih zaposlitev (Zidar, 2023). V drugem četrtletju leta 2020 je bilo v Sloveniji celotno število zaposlenih za 2,4 % medletno manjše, število začasno zaposlenih pa je bilo manjše za 29 % enako obdobje predhodnjega leta (Zidar, 2023).

Med epidemijo se je zmanjšal tudi obseg študentskega dela. V letu 2020 se je ta obseg zmanjšal za polovico v primerjavi z letom prej (Kmet Zupančič, 2020). Epidemija COVID-19 je na trgu dela v drugem četrtletju leta 2020 najmanj prizadela starejše zaposlene. Slovenija ima že vrsto let eno najnižjih stopenj brezposelnosti za omenjeno starostno skupino, vendar se je v letu 2020 ta stopnja povečala za 1,8 odstotne točke. Povečanje je spodbudilo več dejavnikov, in sicer postopna uvedba višje upokojitvene starosti, staranje prebivalstva in manjša izpostavljenost starejših začasnim oblikam dela, ki so jih delodajalci takoj zmanjšali zaradi upadajočega povpraševanja (Kmet Zupančič, 2020).

Slika 7 prikazuje število moških in žensk po statusu aktivnosti v Sloveniji pred epidemijo COVID-19, med njo in po njej. Epidemija COVID-19 je v Sloveniji imela kar nekaj vpliva na zaposlitev. Na splošno je število zaposlenih moških večje od zaposlenih žensk (SURS, brez datuma č). V obdobju med letoma 2019 in 2023 se je zaposlenost v Sloveniji povečevala, s čimer se kaže pozitiven gospodarski trend. Kljub temu se je ob izbruhu epidemije COVID-19 v letu 2020 število brezposelnih oseb začasno povečalo, vendar so ukrepi za obvladovanje epidemije in spodbujanje gospodarstva postopoma prispevali k vnovični stabilizaciji trga dela. Razlike med spoloma so ostajale, kjer so moški v vseh letih predstavljali večji delež zaposlenih. Vpliv epidemije se je najbolj opazil v letu 2020, ko je število brezposelnih za oba spola začasno naraslo. Kljub temu so poznejši ukrepi za

spodbujanje zaposlovanja in okrevanje gospodarstva prispevali k postopnemu zmanjšanju brezposelnosti in vnovični rasti zaposlenosti. Celoten kontekst kaže na pozitiven trend na trgu dela v Sloveniji, pri čemer so se gospodarske razmere postopoma izboljševale po obdobju začasnega poslabšanja zaradi epidemije (SURS, brez datuma č).

Slika 7: Ženske in moški po statusu aktivnosti, od 2019 do 2023

Vir: prirejeno po SURS (brez datuma č).

Slovenija spodbuja zaposlovanje žensk tudi v okviru ukrepov aktivne politike zaposlovanja in drugih programov, pri čemer upošteva njihov položaj na trgu dela. Vse bolj se spodbuja žensko podjetništvo in vključevanje enakosti spolov pri načrtovanju, izvajanju in vrednotenju programov ter projektov za povečanje zaposlenosti. Vzpostavljeni so programi in projekti za spodbujanje enakosti spolov in zmanjševanje neenakosti med ženskami in moškimi. Vseeno je delitev vlog po spolu še vedno pogosto prisotna v zasebnem življenju (UN Women, brez datuma).

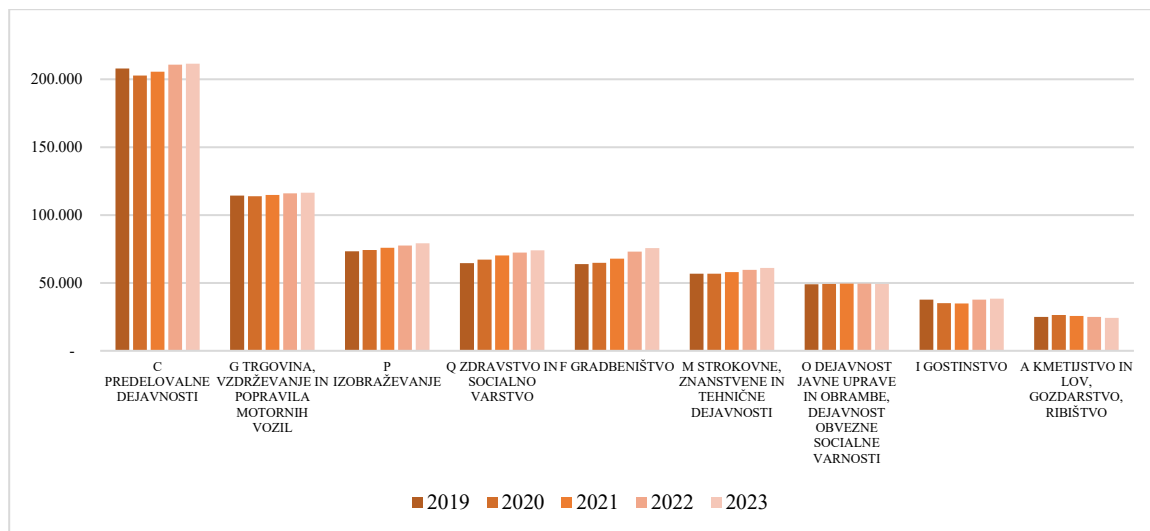
V Sloveniji lahko opazimo različne vplive epidemije na delo. Konec leta 2020 se je v Sloveniji zaradi strogih ukrepov za zaježitev virusa COVID-19 prodaja v trgovinah in drugih storitvenih dejavnostih močno zmanjšala. Najbolj so bile prizadete storitvene dejavnosti, kot sta gostinstvo in turizem. Kot posledica zaprtja manjših trgovin se je zmanjšala tudi prodaja v trgovinah z motornimi vozili in trgovinah na drobno. Najbolj viden upad dohodka je bil v trgovinah z oblačili, obutvijo, s pohištvom in gospodinjsko opremo (Kmet Zupančič, 2020).

Kot posledica epidemije COVID-19 je bilo občutiti močno zmanjšanje obsega poslovanja na več področjih. V Sloveniji je bil najbolj prizadet sektor gostinstva, pri katerem je prispevek k rasti BDP znašal -0,9 odstotne točke. Takoj za gostinskim sledijo predelovalne dejavnosti, promet in skladiščenje ter ostale poslovne dejavnosti, katerih prispevek k rasti BDP je znašal -0,6 odstotne točke (SURS, brez datuma d).

Slika 8 prikazuje, kako se je število zaposlenih v različnih sektorjih v Sloveniji spreminjalo med letoma 2019 in 2023, pri čemer so opazne nekatere spremembe, ki jih lahko povežemo z vplivom epidemije COVID-19. V sektorju predelovalnih dejavnosti (C) je bilo opazno

zmanjšanje zaposlenih v letu 2020, kar je verjetno posledica izzivov, ki jih je prinesla epidemija. Kljub temu se je število zaposlenih v letu 2023 povsem vrnilo na raven iz leta 2019 oziroma se je še povečalo. Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (G) so prav tako doživeli manjše zmanjšanje zaposlenih leta 2020, vendar so ti sektorji nato postopoma okrevali v naslednjih letih (SURs, brez datuma d).

Slika 8: Število zaposlenih po dejavnostih v Sloveniji, 2019–2023

Opomba: Prikazano je število zaposlenih po dejavnostih v Sloveniji za prvih devet dejavnosti po številu zaposlenih.

Vir: prirejeno po SURS (brez datuma d).

Na drugi strani so se nekateri sektorji izkazali bolj odporne na izzive pandemije. Izobraževanje (P) je kazalo postopno naraščanje števila zaposlenih, kar nakazuje na nenehno rast v tem sektorju. Zdravstvo in socialno varstvo (Q) sta beležila naraščajoč trend zaposlovanja kljub izzivom, povezanim s epidemijo. Gradbeništvo (F) je doživelo večjo rast zaposlenih, kar bi lahko bilo povezano z infrastrukturnimi projekti. Tehnične in znanstvene dejavnosti (M) so se prav tako izkazale kot sektor z rastjo zaposlenih, kar kaže na nenehno povpraševanje po strokovnem znanju. Javna uprava in socialna varnost (O) sta ohranjali relativno stabilno število zaposlenih (SURs, brez datuma d).

Izpostavljam tudi gostinstvo (I). To je bilo med sektorji, ki so bili močno prizadeti, saj je prišlo do zmanjšanja zaposlenih v letu 2020, a je nato postopoma okrevalo v naslednjih letih.

3 NEPLAČANO DELO

Neplačano delo so vse dejavnosti izven uradnega trga dela, ki jih posamezniki opravljajo za lastna gospodinjstva ali za druge. Te dejavnosti so produktivne, saj uporabljajo redke vire, s katerimi zadovoljujejo človekove potrebe (Swiebel, 1999).

Neplačana dela, kot so gospodinjska dela, varstvo otrok ter bolnih, prostovoljna dela, pomoč v družinskih podjetjih, vzdrževalna dela itn., bi lahko bila nadomeščena s tržnim blagom in plačljivimi storitvami. Tako imenovani kriterij tretje osebe razlikuje neplačano delo od potrošnje ter od časa in energije, ki sta bila potrebna za lastno izobraževanje (Bruyn-Hundt, 1996). Prav zato osebne dejavnosti, ko je spanje, in dejavnosti, ki jih izvajamo v prostem času, ne spadajo v definicijo neplačanega dela. Neplačano delo je sestavljeno iz časa, porabljenega kot vložek v netržnih proizvodnih procesih. Je način zadovoljevanja človekovih potreb (Gershuny in Miles, 1983).

Implicitno bi lahko neplačanemu delu pripisali denarno vrednost, saj bi ga lahko opravljali tudi v okviru alternativnega načina zagotavljanja storitev. Vseeno si je težko zamisliti, da bi bilo vse delo plačano oziroma da neplačanega dela ne bi bilo, saj je ta bistveni element družbenega tkiva in pomemben dejavnik kakovosti življenja (Swiebel, 1999).

Neplačano gospodinjsko delo je pogosto nevidno v tržni ekonomiji, ki jo podpirajo utrjene patriarhalne institucije in nacionalni računovodski sistemi, ki ne upoštevajo skupnih prispevkov žensk. Neplačano gospodinjsko in negovalno delo je povezano z večjim bremenom duševnega zdravja in negativnimi učinki na kakovost življenja (Seedat in Rondon, 2021).

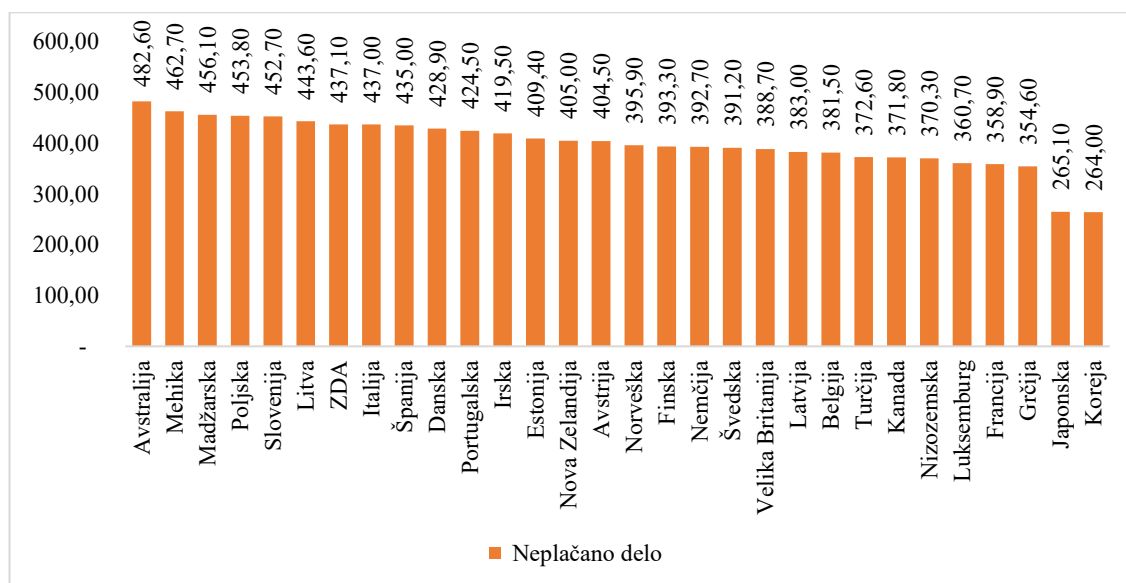
3.1 Obseg neplačanega dela

Obseg neplačanega dela je pomemben in pogosto neviden del vsakdanjega življenja. Kot že omenjeno, neplačano delo vključuje gospodinjska opravila, skrb za otroke, starejše in bolne družinske člane ter prostovoljno delo, ki ga posamezniki opravljajo brez plačila ali nadomestila (Farčnik in Istenič, 2022).

Slika 9 prikazuje, da je država z največjim obsegom neplačanega dela Avstralija, kjer se dnevno nameni 482,6 minute (8,04 ure) neplačanemu delu. Visok obseg neplačanega dela nakazuje na potrebo po poglobljeni analizi delovnih pogojev in politik v Avstraliji ter raziskovanju možnosti za izboljšanje razmer na področju plačila za opravljeno delo (OECD, 2024).

Nasprotno pa je Koreja država z najmanjšim obsegom neplačanega dela, kjer zaposleni porabijo le 264 minut (4,4 ure) na dan za neplačano delo. To lahko kaže na učinkovitejše delovne prakse ali boljše zakonodajne okvire glede plačila za delo v tej državi. Raziskava modelov zaposlovanja in politik na tem področju bi lahko služila kot zgled za druge države z višjimi številkami neplačanega dela, vključno s Slovenijo, ki se uvršča v višji srednji razpon z vrednostjo 452,7 minute (7,55 ure) na dan. To pomeni, da imajo zaposleni v Sloveniji vsak dan več kot sedem ur neplačanega dela (OECD, 2024).

Slika 9: Povprečen obseg neplačanega dela po državah (v minutah na dan) za leto 2023

Opomba: Navedeni so zadnji dostopni podatki. Za Slovenijo so na primer podatki za leto 2000/2001.

Vir: prirejeno po OECD (brez datuma).

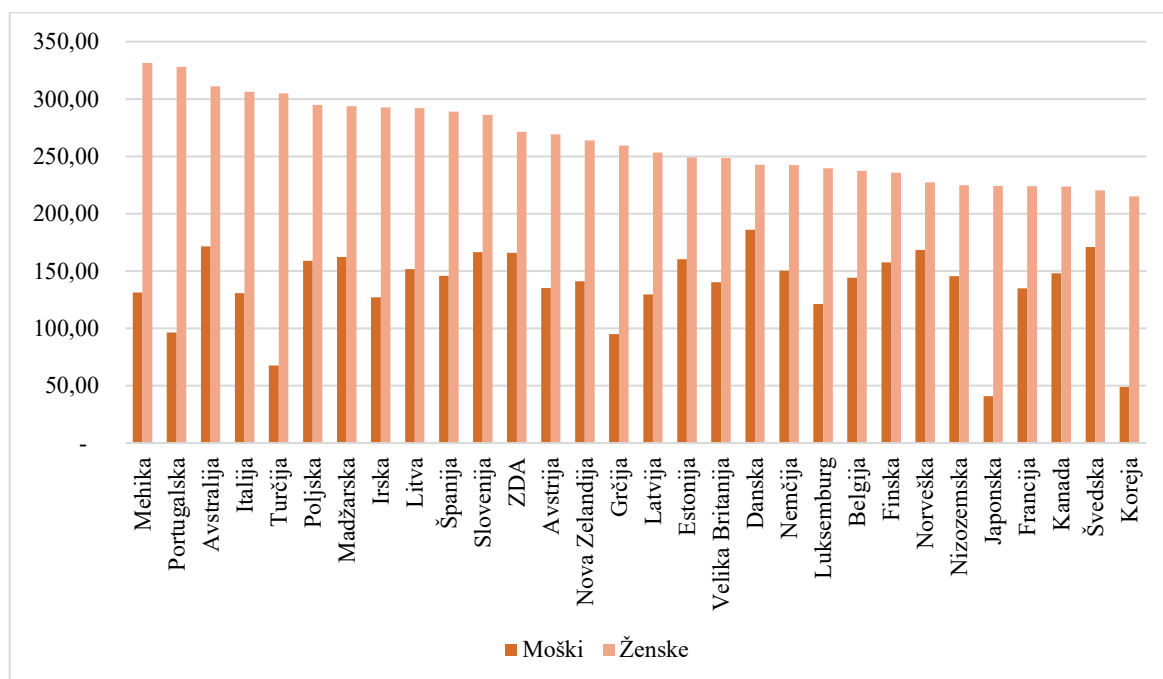
3.2 Razlika med spoloma v obsegu neplačanega dela

Razlike med spoloma v obsegu neplačanega dela so bile dolgo opažene, pri čemer so ženske prevzele večji delež skrbi za gospodinjstvo in družinske člane v primerjavi z moškimi (Farčnik in Istenič, 2022).

Podatki britanskega statističnega urada tudi razkrivajo, da so britanske ženske porabile precej več časa za pomoč pri šolskih obveznostih otrok in osnovno nego otrok, kot pa so to storili moški za enake naloge (Dey-Chowdhury in drugi, 2022a).

Slika 10 prikazuje, da ženske na splošno namenijo več časa neplačanemu delu v primerjavi z moškimi. Posebej velika razlika med spoloma je vidna v Turčiji, kjer ženske namenijo 305 minut (5,08 ure) na dan za neplačano delo, medtem ko moški le 67,7 minute (1,13 ure) na dan, kar je 78 % manj kot ženske. Podobno velika razlika je tudi v Koreji, kjer ženske porabijo 215 minut (3,58 ure), moški pa le 49 minut (0,82 ure) na dan za neplačano delo (OECD, 2024). V Sloveniji je razlika nekoliko manj izrazita, saj ženske porabijo le 42 % več časa za neplačano delo v primerjavi z moškimi; moški temu namenijo 166,5 minute (2,78 ure), ženske pa 286,2 minute (4,77 ure) na dan (OECD, 2024).

Slika 10: Čas, namenjen neplačanemu delu, po spolu (v minutah na dan)

Opomba: Navedeni so zadnji dostopni podatki. Za Slovenijo so na primer podatki za leto 2000/2001.

Vir: prirejeno po OECD (brez datuma).

Rezultati NTTA razkrivajo, da so se spremembe v vzorcih neplačanega dela skozi čas bistveno razlikovale med moškimi in ženskami. Predvsem zaradi novih priložnosti za zaposlitev in prilagodljivih delovnih ureditev se je več žensk začelo vključevati na trg dela. To je pripeljalo do zmanjšanja časa, ki so ga ženske posvečale neplačanim delovnim nalogam v zadnjih desetletjih. Proizvodnja neplačanega dela na Nizozemskem je od leta 1975 pa do leta 2005 upadla za skoraj vse starostne skupine. Prav tako je od leta 1988 do leta 2002 upadla tudi v Italiji (Šeme in drugi, 2019).

Konkretno na primer na Nizozemskem je bil padec v proizvodnji neplačanega dela za ženske največji v njihovih 20 do 30 letih, torej v rodni dobi žensk. Med vsemi analiziranimi državami so ženske na Nizozemskem doživele enega največjih upadov v proizvodnji neplačanega dela. Ti rezultati niso presenetljivi, saj je bil porast zaposlenosti žensk na Nizozemskem eden najvišjih v Evropi (od 51,9 % leta 1993 do 69,2 % leta 2015) (Šeme in drugi, 2019). Podoben padajoč trend lahko opazimo tudi v drugih državah, vendar so se spremembe v proizvodnji neplačanega dela razlikovale glede na različne institucionalne okvire. Na primer padec neplačanega dela od leta 1980 do leta 2000 v Italiji ni bil tako izrazit kot na Nizozemskem, saj je bila državna podpora ženskam materam med delom nižja. Poleg tega v Italiji vloga religije, družinsko usmerjenih pogledov in tradicionalne spolne ideologije bolj prevladuje kot v večini drugih evropskih držav (Šeme in drugi, 2019).

To kaže na močno delitev dela, kjer se od žensk pričakuje, da bodo odgovorne za večino neplačanega dela (Vargha in drugi, 2017). Kot protiutež manjšemu času, ki ga ženske porabijo za neplačano delo, rezultati NTTA potrjujejo, da so moški začeli posvečati več časa neplačanim dejavnostim (Vargha in drugi, 2016). V opazovanem obdobju se je pojavil vzpon trenda, vendar ne nujno v vseh starostnih skupinah v analiziranih državah. Opaziti je, da se je v nekaterih državah, kot je na primer Združeno kraljestvo, vzpon trenda upočasnil ob prelomu stoletja. Nasprotno pa je bil porast še posebej opazen na Danskem in v večini evropskih držav, predvsem v starostnih skupinah, kjer moški običajno postanejo očetje, ter v času upokojitve. To nakazuje, da moški namenjajo več pozornosti skrbi za otroke ter so bolj aktivni v neplačanem delu po upokojitvi (Šeme in drugi, 2019).

Raziskave v Sloveniji nakazujejo, da se še vedno ohranja tradicionalna delitev dela. Kombinacija plačanega dela in družinskih obveznosti predstavlja ženskam dvojno breme (Smith, 2010). Zanimivo je, da tudi če partner opravlja manj zahtevna dela ali je brezposeln, ostajajo tradicionalne ženske vloge nespremenjene (Kanjuo-Mrčela, 1996). Asimetrična obremenitev z gospodinjskimi in družinskimi opravili se (zelo) počasi odpravlja, kar potrjujejo podatki raziskave iz leta 1997 (Kanjuo-Mrčela, 1996).

Delitev dela se razlikuje med generacijami, pri čemer mlajša generacija več pozornosti posveča gospodinjskim opravilom kot starejša. Kljub temu med moškimi, ki pogosto opravljajo gospodinjska dela, ni statistično značilnih razlik med generacijami. Ženske se večinoma ukvarjajo z gospodinjskimi opravili ne glede na generacijo (Černigoj Sadar in Brešar Iskra, 1996).

Rezultati raziskave Kozmik Vodušek in Neubauer (1995) kažejo, da se nekatere, čeprav ne velike, spremembe, predvsem pri mlajši generaciji, počasi kažejo. Mladi izražajo enakopravno usmerjenost glede nalog med spoloma in se zavzemajo za enakopravno delitev dela v gospodinjstvu (Kozmik Vodušek in Neubauer, 1995).

Raziskava iz leta 1989 v Sloveniji prikazuje, da so opravila v družini jasno razmejena med ženskami, moškimi ter tistimi, pri katerih sodelujeta oba (Smith, 2010). Gospodinjsko delo ostaja domena žensk, ne glede na njihovo poklicno usmeritev, kar za večino žensk pomeni dvojno breme, saj so zaposlene za polni delovni čas. Večina žensk v Sloveniji fizično zahtevnejša opravila v zvezi z gospodinjstvom prepusti moškim ali pa za to plačajo servisu (Černigoj Sadar in Brešar Iskra, 1996).

Kljub temu da so moški vse bolj aktivno udeleženi pri družinskem delu, predvsem pri varstvu in vzgoji otrok, ženske še vedno opravljajo večino gospodinjskega dela in skrbijo za otroke in starejše. V Sloveniji si vse bolj prizadevamo za vzpostavitev in krepitev podpornih storitev, kot so občasno varstvo otrok, počitniško varstvo, aktivno družinsko preživljanje prostega časa, pomoč gospodinjstvu, prehrana v službi in šolska prehrana idr. za lažjo uskladitev dela, zasebnega in družinskega življenja. Poudarek oziroma posebno pozornost namenjamo enostarševskim družinam. Poleg omenjenega se izvajajo tudi projekti in

programi za povečanje družbene odgovornosti podjetij in družinam prijazne politike. Podpirajo aktivnosti in enakopravnejšo delitev starševskega dopusta, krajšanje delovnika zaradi starševstva in bolniške odsotnosti zaradi nege družinskega člana in navsezadnje tudi spodbujanje aktivnega očetovstva (UN Women, brez datuma).

3.3 Vpliv epidemije COVID-19 na neplačano delo

Epidemija COVID-19 je prinesla dodatne izzive in spremembe v obsegu neplačanega dela. Z zaprtjem šol, vrtcev in drugih ustanov za varstvo otrok so se starši znašli v situaciji, kjer so bili odgovorni za varstvo in izobraževanje svojih otrok, medtem ko so skrbeli tudi za gospodinjstva opravila (Farčnik in Istenič, 2022).

Zaradi zmanjšane ponudbe oskrbe tako formalno prek oskrbovalnih ustanov kot tudi neformalno prek starih staršev in družinske mreže so se mnogi starši, ki delajo od doma, soočali s težavami pri usklajevanju službenih in skrbstvenih odgovornosti. Večina dodatnega dela je padla na ženske, saj so skrb med epidemijo večinoma prevzele ženske. Še posebej se to nanaša na ženske, ki delajo v ključnih sektorjih, vključno z zdravstvom, kjer poleg svojega plačanega dela lahko skrbijo tudi za člane svojega gospodinjstva. Hkrati je COVID-19 močno vplival na sektorje z visokim deležem ženskih delavk, zaradi česar je mnogo žensk ostalo brez službe in dohodka, kar jih je spodbudilo, da ostanejo v zasebnem okolju doma in prevzamejo več domačih obveznosti (UN Women, 2020b).

Poleg zdravstvenih in gospodarskih posledic je epidemija COVID-19 povzročila šok glede družbenih norm o razdelitvi neplačanega varstva in gospodinjstvih opravil. Kriza je spremenila vsakdanje življenje na način, ki bi lahko znova utrdil spolne vloge, hkrati pa ponuja priložnost za njihovo spremembo (Bolis in drugi, 2020). Množična zaprtja šol in varstvenih ustanov so staršem prinesla odgovornost za zagotavljanje le-teh. To je ne le povečalo čas, ki ga starši porabijo za varstvo otrok, ampak tudi mnoge prisililo v izvajanje domačega šolanja. Izpolnjevanje teh zahtev je predstavljalo izziv za mnoge starše, še posebej za tiste, ki so še naprej delali. To so dodatno zapletle omejitve oskrbe s strani starih staršev, saj so bili bolj ogroženi za hude bolezni zaradi epidemije COVID-19 in so se morali izogibati stikom z drugimi, še posebej z otroki, ki lahko prenašajo virus brez simptomov in ga s tem potencialno širijo, ne da bi se tega zavedali (Ferre in Abou Rafeh, 2020).

Podatki iz Nemčije, na primer, kažejo, da se je delež starih staršev, ki zagotavljajo varstvo, zmanjšal z 8,3 % na 1,4 % od začetka epidemije (Möhring in drugi, 2020). Kot del blažilnih ukrepov so starejši ljudje dobili navodila, naj ostanejo doma, kar jih je prisililo, da so se zanašali na družino, prijatelje ali delavce socialne oskrbe za dostavo hrane in zdravil. Večina te podpore je postala odgovornost žensk (Dugarova, 2020).

Breme neplačanega dela žensk je bilo večje v gospodinjstvih z nižjimi dohodki in več vzdrževanimi družinskimi člani, kjer so bile zahteve po oskrbi običajno večje. V takih okoljih je bilo skoraj nemogoče ohraniti razdaljo in se izogniti izpostavljenosti virusu, saj te

družine predvidoma živijo v manjših stanovanjskih objektih, kjer ni veliko prostora. Med najbolj prizadetimi so bili tudi starši samohranilci, ki so se soočali s trojnimi izzivi, saj so združevali delo, skrb in šolanje na domu z omejeno finančno in družinsko podporo. Ta vpliv je bil najbolj opazen pri materah samohranilkah, ki so po številu znatno večje od očetov samohranilcev. Na drugi strani je bilo pozitivno to, da je zaradi zaprtja obratov in prehoda na delo od doma bilo veliko moških bolj izpostavljenih dvojnemu bremenu plačanega in neplačanega dela. To je privedlo do povečane vključenosti očetov v neplačano delo, kar je prispevalo k izgubljanju družbenih norm in k enakopravnejši delitvi oskrbe ter gospodinjskih obveznosti (Dugarova, 2020).

Šolanje na domu je v času epidemije COVID-19 dejansko postalo nova domača naloga za številne družine in je večinoma padlo na ramena žensk. Raziskava, ki so jo izvedli Carlson in drugi (2020) med ameriškimi starši v času epidemije, kaže, da je odgovornost mater, da najdejo in ustvarijo izobraževalne vsebine za otroke. To povečuje delovno obremenitev žensk poleg obstoječega varstva otrok in gospodinjskih obveznosti. Močne razlike v neplačani oskrbi med spoloma so odkrili tudi v drugi študiji, ki kaže, da zaposlene matere v Združenem kraljestvu med epidemijo COVID-19 porabijo manj časa za plačano delo, več časa pa za gospodinjske obveznosti (Sevilla in drugi, 2020).

Razlika med ženskami in moškimi, ki opravljajo neplačano delo, ostaja ne glede na njihov zaposlitveni status in zaslužek. Tudi v družinah, kjer zaposlene matere zaslužijo več, še vedno skrbijo za otroke več kot zaposleni očetje. Po drugi strani pa se zdi pozitiven trend k bolj enakopravni ureditvi oskrbe v času epidemije COVID-19. Na primer študija Carlson in drugi (2020) kaže, da se je v ZDA delež družin, kjer so matere odgovorne predvsem za gospodinjska dela, močno zmanjšal, medtem ko se je enakovredna delitev gospodinjskih opravil in skrbi za otroke med materami in očetmi od začetka epidemije povečala. To povečanje je v veliki meri posledica tega, da očetje porabijo več časa za domače delo. Hkrati raziskava ugotavlja, da lahko očetje zaznavajo, da za te naloge porabijo več časa kot dejansko. Druga raziskava s predhodnimi rezultati kaže, da v španskih gospodinjstvih, medtem ko ženske še naprej nosijo večino bremena domačih opravil, moški nekoliko povečujejo svojo udeležbo pri gospodinjskih opravilih, kot je na primer nakupovanje živil (Farré in González, 2020). Nekoliko v nasprotju s temi ugotovitvami o vrstah nalog, ki jih opravljajo starši, raziskava med avstralskimi gospodinjstvi kaže, da je bila karantena zaradi COVIDa-19 povezana s povečanim časom očetov z otroki, s čimer se je razlika v varstvu otrok zmanjšala s 54 % na 40 % (Craig in Churchill, 2021a). Ženske pa so več časa kot moški namenile gospodinjskim opravilom in skrbi za starejše. To je vodilo raziskovalce do zaključka, da moški raje preživijo več časa z otroki kot opravljajo gospodinjska opravila, saj je prvo bolj koristno (Dugarova, 2020).

Sevilla in Smith (2020) sta v realnem času zbirala podatke o družinah Združenega kraljestva z majhnimi otroki med epidemijo COVID-19. Ugotovila sta, da družine zaradi epidemije vsak teden v povprečju opravijo 40 ur dodatnega varstva otrok, ki bi ga prej izvajali zunanji izvajalci. Medtem ko večino tega dodatnega dela opravijo ženske, se je razlika med spoloma

pri varstvu otrok od karantene nekoliko zmanjšala s 30,5 na 27,2 %, kar kaže na bolj enak delež dela pri varstvu otrok. To se pripisuje zaposlitvenemu statusu moških in njihovi poznejši razpoložljivosti za sodelovanje pri varstvu otrok, ko delajo od doma, so na dopustu ali izgubijo službo. V nasprotju z moškimi je vključenost žensk v neplačano negovalno delo veliko manj odvisna od njihove zaposlitve in ne glede na delovne pogoje opravijo več nege otrok kot moški. Predpostavko, da zaposlitveni status moških vpliva na njihovo razpoložljivost za neplačano negovalno delo, potrjuje študija Sevilla in drugi (2020), ki razkriva, da so očetje, ki so med karanteno skoraj podvojili čas za varstvo otrok, izgubili službo. Hkrati lahko raven dohodka zaposlenih staršev prav tako igra vlogo pri delitvi neplačanega skrbstvenega dela, kot je bilo ugotovljeno v raziskavi o vplivih COVID-19 v Nemčiji (Möhring in drugi, 2020). Raziskava kaže, da višji kot je dohodek gospodinjstva, bolj enakovredna je porazdelitev dela za varstvo otrok, saj je večja verjetnost, da bodo očetje z višjimi zaslužki delali v domači pisarni in tako zagotovili več podpore pri negi.

Povečan čas, namenjen neplačanemu delu, je bil med epidemijo COVID-19 zelo očiten (Hammarberg in drugi, 2020). Raziskava UN Women aprila 2020 je pokazala, da ženske porabijo več časa za domača opravila v primerjavi z moškimi. V Bangladešu in na Maldivih je 55 % oziroma 68 % anketiranih žensk poročalo, da med epidemijo COVID-19 porabijo več časa za neplačano gospodinjsko delo v primerjavi s 44 % oziroma 55 % moških v teh državah (UN Women, 2020a).

Moški so začeli tudi več kuhati in še posebej več čistiti, medtem ko so ženske začele več časa posvečati vzdrževanju doma. Prav tako so se povečale razlike med spoloma pri opravljanju nakupov živil. Moški še vedno več časa namenjajo počitku, vendar pa so začeli bistveno več skrbeti za otroke, pri čemer je spolna razlika, ki je bila komajda pomembna pred epidemijo, postala nepomembna. Iz rezultatov študije Farčnik in Istenič (2022) je mogoče opaziti vpliv COVID-19 na zmanjšanje razhajanja med spoloma v neplačanem delu, kar je pomemben dejavnik pri izvajanju aktivnih politik na trgu dela, na primer povečanje ženskega deleža delovne sile. Vendar pa morajo odločevalci upoštevati, da gre morda le za kratkoročno opazovanje. Zato je pomembno, da redno merimo čas, ki ga moški in ženske porabijo za različne dejavnosti, tudi po epidemiji, da ugotovimo, ali ima lahko kriza, kot je epidemija COVID-19, dolgoročen učinek na delitev dela med spoloma v družini (Farčnik in Istenič, 2022).

4 RAZDELITEV DELA MED MOŠKIMI IN ŽENSKAMI V POKLICNEM IN DRUŽINSKEM ŽIVLJENJU

Ženske tradicionalno nosijo večino bremena nege in drugih gospodinjskih obveznosti, saj norme pogosto določajo žensko vlogo kot skrbnico, medtem ko so moški vpeti v vlogo osebe, ki skrbi za dohodek družine. Podatki (Eurofound, 2022) kažejo, da ženske v skoraj polovici držav EU namenijo za nego otrok dvakrat več časa kot moški, pri čemer se razlike gibljejo od največ 50 ur na teden v Avstriji do najmanj 24 ur v Grčiji. Na primer na Češkem

ženske porabijo 45 % več časa za otroke kot moški, kar predstavlja največjo razliko, sledijo ji Slovaška, Nizozemska, Italija in Hrvaška s 35-odstotno razliko. To povečanje tradicionalnega dvojnega bremena postavlja zaposlene matere in ženske s skrbniškimi nalogami v izzivno situacijo, kjer se morajo prilagajati okoliščinam (Eurofound, 2022). V prihodnosti bo težko spremeniti obstoječe vzorce vedenja, kar bo negativno vplivalo na dobro počutje zaposlenih mater in žensk ter njihove dolgoročne možnosti na trgu dela (Blaskó in drugi, 2020).

Je pa vseeno epidemija sprožila tudi nekaj sprememb, ki bi lahko blažile njene negativne učinke. Z zaprtjem šol po Evropi so se starši znašli v situaciji, kjer so prevzeli 24-urno odgovornost za nego svojih otrok. To vključuje pritisk na moške, da prevzamejo del tradicionalnih ženskih nalog, večjo prepoznavnost in vrednotenje feminiziranih poklicev ter hitro širjenje dela na daljavo, kar lahko v prihodnosti vpliva na ravnovesje med poklicnim in zasebnim življenjem žensk in moških. Z večjo vključenostjo moških pri delu na daljavo bi lahko prišlo do sprememb v tradicionalnih vlogah, če bi moški prispevali več k gospodinjskim opravilom in skrbi za otroke. Ženske so bile zaradi epidemije bolj obremenjene, kar lahko vodi v kratkoročne in dolgoročne prekinitve kariere ter celo fizično trpljenje. Pomembno je, da družbo ozaveščamo o neenakostih, spodbujamo vključevanje žensk pri odločanju ter odpravljamo stereotipe o spolu za uresničevanje enakosti spolov (Blaskó in drugi, 2020).

Raziskava Yanfei (2021) je obravnavala vpliv epidemije COVID-19 na zaposlene ženske, poudarjajoč, da so bile ženske bolj prizadete zaradi zmanjšanja delovnega časa in začasnih odpuščanj. Storitvene dejavnosti, ki so vključevale gostinstvo, so bile še posebej prizadete, saj so večino zaposlenih v teh panogah predstavljale ženske. Ženske so se znašle v dilemi med službo in družino, saj se je obremenitev gospodinjskih opravil povečala zaradi zaprtja šol in drugih ustanov (Yanfei, 2021).

Poročilo o enakosti spolov v EU za leto 2021 (Pereira, 2021) ponuja podatke o vplivu krize COVID-19 na enakost spolov in opisuje ukrepe, ki jih je EU sprejela za omilitev teh učinkov. Kljub izzivom, ki jih prinaša epidemija, je Komisija napredovala pri uresničevanju strategije za enakost spolov. Novo finančno ogrodje za obdobje 2021–2027 spodbuja enakost spolov, vendar poročilo izpostavlja težave, s katerimi se soočajo ženske zaradi prevelike zastopanosti v nižje plačanih panogah, ki jih je epidemija najbolj prizadela (Pereira, 2021).

4.1 Analiza posledic epidemije COVID-19 na enakost spolov na trgu dela

Poročilo, ki so ga predstavili Blaskó in drugi (2020), predstavlja prvi poskus ocene potencialnih posledic izbruha COVID-19 na ženske in enakost spolov v Evropi. Poročilo, izdelano aprila 2020, je namenjeno informiranju političnih odločevalcev o možnih vplivih krize. Izbruh pandemije je znatno povečal potrebo po večjem obsegu gospodinjskih opravil ob rednem delu, pri čemer so ženske v večini držav EU že prej opravljale neprimerno več

neplačanega dela. Posledično obstaja tveganje, da bodo morale ženske prevzeti še večje breme povečane odgovornosti (Blaskó in drugi, 2020).

Ženske, ki so prisiljene skrajšati delovni čas ali ne morejo učinkovito opravljati dela na daljavo, bodo zaradi tega prikrajšane ne le v trenutnem obdobju, temveč tudi v dolgoročnem smislu, kar se tiče njihovih možnosti na trgu dela. Čeprav epidemija prinaša tveganja, pa obenem odpira tudi nove možnosti za bolj spolno nevtralno razporeditev dela. Moški, ki delajo na daljavo, lahko sodelujejo pri gospodinjskih opravilih, ki so običajno v domeni žensk. Poročilo poudarja, da lahko pričakujemo razlike med družbenimi skupinami in državami, pri čemer bo oblikovanje ustreznih politik ključno pri soočanju s temi izzivi (Blaskó in drugi, 2020).

Pomemben vidik enakosti spolov je neenaka zastopanost moških in žensk v procesih odločanja. Pomanjkanje ravnotežja med spoloma in objektivnosti spolov pri globalnih odločitvah o epidemiji zavira uresničevanje enakosti spolov. Kljub temu ostajajo razlike v spolih in neenakosti pomembno vprašanje v Evropi, kar potrjuje tudi strategija Evropske komisije za enakost spolov 2020–2025. Med ključnimi pomisleki so ločevanje spolov v različnih panogah zaposlovanja, neenakomerna porazdelitev gospodinjskih opravil ter nasilje nad ženskami (Blaskó in drugi, 2020).

Epidemija je še dodatno poudarila neravnovesje med spoloma, saj so ženske v EU med krizo porabile 62 ur na teden za nego otrok (v primerjavi z moškimi, ki so porabili 36 ur) in 23 ur na teden za gospodinjska opravila (v primerjavi s 15 urami pri moških). Raziskave kažejo, da se je 29 % zaposlenih žensk z majhnimi otroki težje osredotočilo na delo zaradi družinskih obveznosti, kar predstavlja 16-odstotno težavo pri zaposlenih moških v enaki situaciji (Pereira, 2021).

Sostero in drugi (2020) na primer ugotavljajo, da so ženske med epidemijo COVID-19 pogostejše ostajale doma in opravljale delo na daljavo (približno 41 % žensk v primerjavi s 37 % moških), medtem ko so moški pred epidemijo bolj pogosto opravljali delo na daljavo (približno 21 % moških v primerjavi z 18 % žensk) (Sostero in drugi, 2020).

Pogosto so ženske tiste, ki prevzamejo odgovornost za ostajanje doma in delo od doma zaradi bolezni otrok ter druge skrbstvene naloge. Poleg tega so družbena pričakovanja do žensk na tem področju običajno višja kot do moških (Anderson in Kelliher, 2020).

Farčnik in Istenič (2022) za Slovenijo poročata, da so v povprečju moški že pred epidemijo COVID-19 več ur namenili plačanemu delu, v povprečju 1,5 ure več kot ženske. Med epidemijo se je razlika med spoloma v plačanem delu povečala, saj so moški delali veliko več kot ženske.

Podatki poročila o enakosti spolov v EU za leto 2020 (Tolleret in Delbos-Corfield, 2022) kažejo, da so ženske v izpostavljenih panogah doživele povečanje delovne obremenitve in izzive pri ravnovesju med poklicnim in zasebnim življenjem. Epidemija poudarja potrebo

po boljši valorizaciji ženskih veščin, enakem deljenju odgovornosti na področju oskrbe ter odpravljanju razlik v plačah (Pereira, 2021).

Ne samo v Sloveniji, temveč tudi drugje v EU, je večina zaposlenih na področju socialnega varstva in zdravstva ženskega spola, kar jih postavlja v izjemno izpostavljen položaj. Te ženske se ne soočajo samo s tveganjem okužbe z virusom COVID-19, ampak tudi z dolgimi, napornimi delovnimi urniki, težkimi delovnimi pogoji ter odgovornostjo za skrb za zdravje najranljivejših v družbi (Ministrstvo za zdravje, 2024).

Podobno situacijo so doživljale tudi ženske v sektorju trgovine, kjer prodajalke nimajo možnosti dela od doma in so dnevno izpostavljene množici ljudi. Prav tako so ženske v drugih storitvenih panogah, kot so frizerstvo in kozmetične storitve, ki pogosto delujejo kot samostojne podjetnice, doživele izgubo prihodka zaradi obveznih zaprtij svojih obratov med izvajanjem ukrepov. Ta delovna mesta so ekonomsko ogrožena, saj izguba dohodka lahko povzroči dolgoročne posledice (Ministrstvo za zdravje, 2024).

Ženske so bolj odvisne od javnega prevoza kot moški, kar v času ustavitve javnega prevoza pomeni težave pri prihodu na delo in lahko ogrozi njihovo ekonomsko neodvisnost. Hkrati pa uporaba javnega prevoza povečuje tveganje za okužbo in prenos virusa. Ostajanje doma, bodisi zaradi dela od doma, varstva otrok zaradi zaprtih vrtcev in šol bodisi zaradi osamitve, pomeni, da se ženske pogosteje znajdejo v vlogi, ki vključuje več neplačanega dela. To vključuje skrb za otroke in njihove šolske obveznosti, kar jih še dodatno obremenjuje (Ministrstvo za zdravje, 2024).

Evropski inštitut za enakost spolov poudarja, da je ključnega pomena, da razumemo, kako epidemija vpliva na ženske in moške, ter da imamo podatke, razčlenjene po spolu (European Institute for Gender Equality, 2021). To velja ne samo za število okuženih, temveč tudi za ekonomske posledice, delitev skrbstvenega dela in nasilje v družini.

4.2 Vpliv epidemije COVID-19 na družine z otroki

Epidemija COVID-19 je močno zaznamovala družinsko življenje, saj so zaradi zaprtja šol in vrtcev starši postali osrednji skrbniki za svoje otroke, v nekaterih primerih pa so se celo soočili z izzivom poučevanja na domu. Čeprav so nekateri starši imeli možnost opravljanja dela od doma, večina ni imela te privilegirane možnosti. Posledično je veliko staršev izgubilo svoje zaposlitve, medtem ko so drugi, ki so delali v bolnišnicah ali drugih zdravstvenih ustanovah, sprejeli težko odločitev o ločitvi od svojih družin, da bi zmanjšali možnost izpostavljenosti virusu (Farré in drugi, 2020).

COVID-19 ni le vplival na ekonomske razmere, temveč je imel tudi pomembne posledice na družinsko dinamiko. Ravnovesje med delom in družinskimi obveznostmi je postalo vse težje dosegljivo, saj so se družine soočale s povečanim bremenom neplačanega dela. Epidemija je okrepila neenakosti med spoloma, pri čemer so ženske prevzele večino

gospodinjskih opravil. Razmere so pripeljale do povečanja neplačanega dela v družinah z otroki, saj so starši morali prevzeti več odgovornosti za varstvo, izobraževanje in skrb za otroke. Kombiniranje dela na daljavo z otroškim varstvom je v mnogih primerih povzročilo preobremenitev in stres, kar je dodatno otežilo že tako zahtevno situacijo (Ruppanner in drugi, 2020).

Povečanje neplačanega dela je najbolj prizadelo matere. Številne študije so ugotovile, da so ženske prevzele večji delež neplačanega dela v družinah med pandemijo, kar je povezano z obstoječimi neenakostmi med spoloma. To je lahko negativno vplivalo na njihovo karierno napredovanje, finančno stabilnost in splošno dobro počutje. Poleg tega so nekatere družine doživele gospodarske težave in finančno stisko zaradi izgube zaposlitve ali zmanjšanja plač. To je lahko povzročilo povečanje finančnih bremen in stresa v družini (Farré in drugi, 2020).

Vendar pa so se vplivi epidemije COVID-19 na družine z otroki razlikovali glede na socialno-ekonomski status in dostop do virov. Družine z večjimi viri, kot so bolj stabilna zaposlitev, prilagodljivi delovni pogoji in dostop do tehnologije, so se lahko lažje prilagodile novim izzivom (Ruppanner in drugi, 2020). Pomembno je tudi omeniti, da so nekatere družine izkoristile to obdobje za krepitev družinskih vezi in povečanje časa, preživetega skupaj. Kljub izzivom so se mnogi starši trudili ustvariti pozitivno in podporno okolje za svoje otroke v teh težkih časih. Vpliv epidemije COVID-19 na družine z otroki je bil kompleksen in je bil odvisen od različnih dejavnikov, kot so starost otrok, socioekonomski status in dostop do virov. Pomembno je, da se prepoznajo in naslovijo izzivi, s katerimi se soočajo družine, ter zagotovi podporo in vire za olajšanje bremen, povezanih z negotovostjo in s povečanim neplačanim delom (Farré in drugi, 2020).

Zaradi zapiranja šol ter šolanja na domu je to pripomoglo k večji enakosti med spoloma. Družine se razlikujejo glede na to, kaj lahko ponudijo otrokom, to pa je povezano z dejavniki, kot so stopnja izobrazbe staršev, revščina, fizično in psihično zdravje, razpoložljivost računalnikov oziroma opreme in ustrezen dostop do interneta za sodelovanje pri učenju na daljavo. Šole ter predšolska vzgoja in varstvo zagotavljajo doslednejšo učno izkušnjo za otroke vseh okolij in spremljajo ne le otrokovo uspešnost, ampak tudi pomembne vidike njihovega zdravja in dobrega počutja (van Lancker in Parolin, 2020).

Treba je poudariti tudi to, da »družina« oziroma »dom« ni nujno vedno varen prostor. Veliko žensk je žrtev partnerjevega nasilja, vendar tega pogosto ne prijavijo zaradi strahu (Kumar in Casey, 2017). De Zwaan (2020) poroča o tem, kako je bila učiteljica fizično napadena, najverjetneje jo je napadel partner, medtem ko je bila na videokonferenci s svojim razredom. Fielding (2020) poroča o veliki porasti nasilja v družini v povezavi s pandemijo COVID-19 v ZDA. Med pandemijo so vlade pozivale državljane, naj ostanejo doma, da bodo varni pred virusom, a zavedati se moramo težav, ki jih takšni ukrepi povzročajo tistim, ki so izpostavljeni nasilju v družinah (Fisher in drugi, 2020).

5 EMPIRIČNA ANALIZA

5.1 Raziskovalna vprašanja

Epidemija COVID-19 je vplivala na vse gospodarske dejavnosti, vseeno pa so bili vplivi največji v storitvenih panogah, kjer so zaposleni v pogostem stiku s stranko. V Veliki Britaniji se je v času epidemije proizvodnja zmanjšala v sektorjih z visokim stikom s stranko za 37 %, v sektorjih z nizkim stikom s stranko pa za 17 %. Prav tako je imela epidemija COVID-19 večji vpliv na zaposlovanje v sektorjih z visokim stikom s stranko. Pri teh lahko opazimo 7,6-odstotni upad zaposlenih v primerjavi z 1,7-odstotnim padcem v sektorjih z nizkim stikom (Dey-Chowdhury in drugi, 2022b). V magistrski nalogi smo želeli preveriti, ali so se razlike med dejavnostmi pojavile tudi v Sloveniji, zato smo si zastavili prvo hipotezo.

Hipoteza 1: Osebam, zaposlenim v dejavnostih z visokim stikom s strankami, se je zmanjšal obseg plačanega dela.

Pred izbruhom epidemije COVID-19 je v Sloveniji od doma delalo le približno 2 % delovnega prebivalstva. To se je skoraj čez noč spremenilo v času epidemije, saj je Vlada Republike Slovenije uvedla novo zakonodajo in začela močno spodbujati delo od doma tako v gospodarstvu kot v javni upravi. V začetku leta 2021 je že četrtnina vseh zaposlenih redno ali vsaj občasno delala od doma. Težave, ki so se lahko pojavile ob tem, so bile predvsem povezane s prožnostjo dela, saj ponekod osemurni delavnik praktično ni več veljal. O svojem delovnem času je lahko popolnoma svobodno odločalo le 5 % zaposlenih, 20 % zaposlenih se je lahko odločalo znotraj prilagodljivega urnika podjetja, ostali pa o svojem delovnem času niso mogli odločati (Vratanar, 2022). Zaradi tega smo v magistrski nalogi želeli preveriti drugo hipotezo.

Hipoteza 2: Osebe, ki so opravljale delo od doma, so porabile več časa za plačano delo v primerjavi s tistimi, ki niso delale od doma.

Za ženske že od nekdaj velja, da bolj kot moški skrbijo za svoje otroke in ostale gospodinjske obveznosti. To potrjujejo tudi podatki Eurofounda iz leta 2016, ki kažejo, da ženske v skoraj polovici držav EU namenijo za nego otrok dvakrat več časa kot moški (Eurofound, 2022). Epidemija COVID-19 je starše postavila v težak položaj, ko so po Evropi kot enega izmed ukrepov za blaženje virusa COVID-19 uvedli zaprtje šol in vrtcev (Blaskó in drugi, 2020). To je pomenilo, da so starši morali prevzeti več odgovornosti za varstvo, izobraževanje in skrb za otroke, kar je zahtevalo več časa in energije. S tem so bili prisiljeni poiskati novo ravnotežje med delom ter družinskimi obveznostmi (Farré in drugi, 2020). V magistrski nalogi smo tako želeli raziskati tretjo hipotezo.

Hipoteza 3: Ženskam z vsaj enim otrokom v vrtcu ali osnovni šoli se je med epidemijo povečal obseg neplačanega dela.

Razporejanje časa med službo in gospodinjskimi deli je bil izziv za mnoga gospodinjstva že pred epidemijo COVID-19. Furtado in drugi (2022) opisujejo, da je epidemija povzročila, da so gospodinjstva znova razmislila o delovnih vlogah med različnimi družinskimi člani, saj so meje med delom in domačim življenjem postale zabrisane, delovne vloge pa so se spremenile. Delo od doma je moškim omogočilo, da so bili bolj fizično prisotni doma. V magistrski nalogi smo tako raziskovali četrto hipotezo.

Hipoteza 4: Pri osebah, ki se jim je povečal obseg neplačanega dela, gre za rezultat dogovora med partnerjema.

5.2 Metodologija in podatki

V empiričnem delu magistrske naloge smo uporabili že pridobljene rezultate ankete, ki je bila deloma uporabljena tudi v raziskavi. Podatki so bili zbrani s pomočjo ankete, ki je bila sestavljena iz treh sklopov oziroma 24 vprašanj (Farčnik in Istenič, 2022).

Prvi sklop vprašanj v anketi zajema demografska vprašanja, in sicer spol, bivalno okolje, zakonski stan, izobrazbo, število članov ter starost otrok v gospodinjstvu, zaposlitveni status, sektor in dejavnost zaposlenega, delež plače v gospodinjstvu ter ali so med epidemijo opravljali delo, in če so ga, kako pogosto so ga opravljali od doma.

Drugi sklop vključuje dve tabeli, kjer so anketiranci morali razdeliti 24 ur med 14 dnevnih aktivnosti, in sicer: (1) spanje, (2) priprava obrokov in prehranjevanje, (3) umivanje in oblačenje, (4) delo v službi, (5) študij, (6) čiščenje, pranje, likanje, (7) vrtnarjenje in skrb za hišne ljubljence, (8) vzdrževanje in gradnja doma, (9) nakupovanje in priprava dokumentacije, (10) skrb za otroke, (11) skrb za druge, (12) druženje (tj. druženje z družino, obiskovanje in sprejemanje obiskov, praznovanja), (13) rekreacija (šport in aktivnosti na prostem) ter (14) prosti čas (tj. gledanje televizije, branje, hobiji itn.). Prva tabela se je nanašala na obdobje pred epidemijo, druga pa na obdobje med prvim valom epidemije COVID-19. Obdobje pred epidemijo se nanaša na čas pred uradno napovedjo epidemije, medtem ko je obdobje med epidemijo opredeljeno kot obdobje, ko so bili spomladi 2020 zaradi epidemije COVID-19 uvedeni najbolj restriktivni nemedicinski ukrepi. Obe tabeli temeljita na dnevniku porabe časa, ki je bil povzet po Anketi o porabi časa (SURS, 2019). Uporabili so devet različnih širokih kategorij: osebna nega, zaposlitev, študij, gospodinjska in družinska skrb, prostovoljno delo in sestanki, družabno življenje in zabava, šport in aktivnosti na prostem, hobiji, množični mediji in potovanja ter neopredeljena uporaba. Dnevnik uporabe časa, ki ga uporablja SURS (2019), vsebuje pet širokih kategorij: (i) osebna nega (spanje, priprava obrokov, prehranjevanje, umivanje in oblačenje), (ii) čas, porabljen za potovanje, (iii) plačano delo (vključno z iskanjem plačane zaposlitve in študentskim delom), (iv) študij ter (v) osebna nega, skrb za druge in gospodinjska dela (čiščenje, pranje, likanje, vrtnarjenje, skrb za hišne ljubljence, vzdrževanje doma, nakupovanje, skrb za otroke in skrb za druge). Da bi se osredotočili predvsem na neplačano in plačano delo, sta Farčnik in Istenič (2022) razčlenili nekatere od teh primarnih dejavnosti, kar pomeni, da so

nekatero dejavnosti temeljile na sekundarnih (bolj specifičnih) dejavnostih, ki jih poročajo statistični uradi. Na koncu sta dobili 14 zgoraj omenjenih dejavnosti, ki sta jih uporabili v anketnem vprašalniku.

Tretji sklop se najprej nanaša na podatke o partnerju, in sicer so morali razdeliti 100 %, kako so se partnerju v času najstrožjih ukrepov med pandemijo spremenile naslednje obveznosti: (1) osnovne življenjske potrebe (spanje, prehranjevanje, umivanje, oblačenje), (2) opravljanje poklicnih dolžnosti, (3) skrb za gospodinjstvo, (4) skrb za mladoletne otroke (od tega za šolanje in za varstvo/igro), (5) skrb za ostale družinske člane (tudi sorodnike in na primer prostovoljstvo) ter (6) prosti čas, druženje, ustvarjanje. Na koncu sta bili podani še dve vprašanji, kjer so morali anketiranci v odstotkih zapisati, kako so imeli razdeljene naslednje obveznosti oziroma aktivnosti: (1) skrb za gospodinjstvo, (2) skrb za otroke ter (3) skrb za ostale družinske člane. Prvo vprašanje se je nanašalo na obdobje pred začetkom epidemije, drugo pa na obdobje v času epidemije, ko so veljali najstrožji ukrepi.

Za ustrezno analizo rezultatov smo vrednosti treh spremenljivk razvrstili v opazovane skupine. Najprej smo dnevne aktivnosti razdelili v tri skupine, in sicer ali se aktivnost uvršča med plačano delo, neplačano delo ali nikamor. Razdelitev dnevnih aktivnosti prikazuje tabela 4.

Tabela 4: Razdelitev dnevnih aktivnosti

Dnevna aktivnost	Skupina
Spanje	/
Priprava obrokov, prehranjevanje	neplačano delo
Umivanje, oblačenje	neplačano delo
Delo	plačano delo
Čiščenje, pospravljanje, urejanje (stanovanja, dvorišča ...), pranje/pospravljanje oblačil, likanje	neplačano delo
Delo na vrtu, skrb za domače živali	neplačano delo
Vzdrževanje/gradnja (opreme, stanovanja, hiše ...)	neplačano delo
Nakupovanje (fizično, spletno ...), urejanje dokumentacije, zavarovanj ...	neplačano delo
Šolanje	neplačano delo
Varstvo otrok, igra z otroki	neplačano delo
Skrb za ostale družinske člane in pogovor z njimi	neplačano delo
Pogovor s prijatelji, znanci, praznovanja, telefoniranje, SMS-i, videoklici ...	/
Rekreacija, sprehod, vadba ...	/
Počitek, poslušanje glasbe, gledanje TV ...	/

Vir: prirejeno po Farčnik in Istenič (2022).

Nato smo dejavnosti, povzete po Standardni klasifikaciji dejavnosti (v nadaljevanju SKD), razporedili glede na to, ali ima posameznik v dejavnosti nizek ali visok stik s stranko. Razdelitev dejavnosti prikazuje tabela 5. Dejavnosti po SKD-ju, ki jih uvrščamo v dejavnosti z visokim stikom s stranko, so (Dey-Chowdhury in drugi, 2022b):

- trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil,

- promet in skladiščenje,
- gostinstvo,
- kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti ter
- druge dejavnosti.

Tabela 5: Razdelitev dejavnosti

Dejavnost	Skupina
A – Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	nizek stik s stranko
B – Rudarstvo	nizek stik s stranko
C – Predelovalne dejavnosti	nizek stik s stranko
D – Oskrba z električno energijo, plinom in paro	nizek stik s stranko
E – Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki; saniranje okolja	nizek stik s stranko
F – Gradbeništvo	nizek stik s stranko
G – Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	visok stik s stranko
H – Promet in skladiščenje	visok stik s stranko
I – Gostinstvo	visok stik s stranko
J – Informacijske in komunikacijske dejavnosti	nizek stik s stranko
K – Finančne in zavarovalniške dejavnosti	nizek stik s stranko
L – Poslovanje z nepremičninami	nizek stik s stranko
M – Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	nizek stik s stranko
N – Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	nizek stik s stranko
O – Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	nizek stik s stranko
P – Izobraževanje	nizek stik s stranko
Q – Zdravstvo in socialno varstvo	nizek stik s stranko
R – Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	visok stik s stranko
S – Druge dejavnosti	visok stik s stranko
T – Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem; proizvodnja za lastno rabo	nizek stik s stranko
U – Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	nizek stik s stranko

Vir: lastno delo.

Nato smo določili še, v katero skupino se uvrščajo starostne skupine otrok, kar prikazuje tabela 6. Razdelili smo jih na 6 starostnih skupin, in sicer na otroke, ki so v vrtcu, otroke, ki so v prvi, drugi ali tretji triadi v osnovni šoli ter na dijake in študente.

Tabela 6: Razdelitev starostnih skupin otrok

Starostna skupina otrok	Skupina
V vrtcu	z otrokom v vrtcu/osnovni šoli
Prva triada v osnovni šoli (1. do vključno 3. razred)	z otrokom v vrtcu/osnovni šoli
Druga triada (4. do vključno 6. razred)	z otrokom v vrtcu/osnovni šoli
Tretja triada (7. do vključno 9. razred)	z otrokom v vrtcu/osnovni šoli
Dijaki	brez otroka v vrtcu/osnovni šoli
Študenti (od vas finančno in drugače odvisni)	brez otroka v vrtcu/osnovni šoli

Vir: lastno delo.

Za uporabo analize podatkov iz ankete smo uporabili program SPSS 22.0. Izvedli smo različne statistične metode, in sicer smo najprej preverili opisne statistike in t-test neodvisnih vzorcev. T-test neodvisnih vzorcev primerja povprečja dveh neodvisnih vzorcev, da bi ugotovil, ali obstajajo statistični dokazi, da sta aritmetični sredini dveh vzorcev enaki ali različni. T-test neodvisnih vzorcev je parametrični test. Pred testiranjem si vedno postavimo ničelno in alternativno hipotezo:

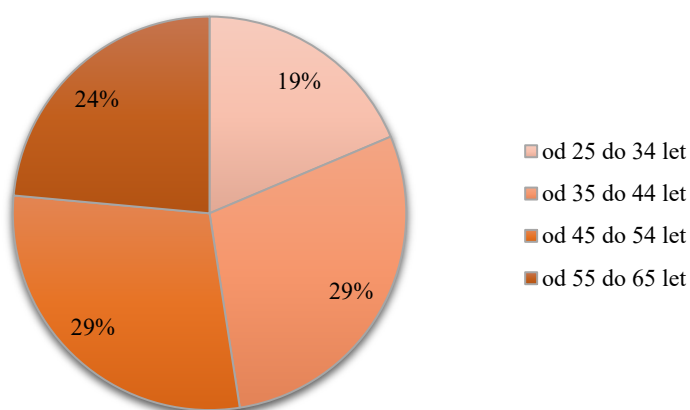
- $H_0: \mu_1 = \mu_2$ (aritmetični sredini dveh vzorcev sta enaki)
- $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$ (aritmetični sredini dveh vzorcev nista enaki)

5.3 Opis vzorca

Raziskava je bila izvedena v začetku maja 2020, ko so bile še vedno v veljavi začetne omejitve za obvladovanje širjenja epidemije COVID-19, vključno s priporočilom, da ostanemo doma. Zbiranje podatkov je izvedlo podjetje za trženske raziskave. V raziskavi je sodelovalo 467 posameznikov, ki so beležili čas, ki so ga namenili različnim aktivnostim pred epidemijo COVID-19 in med njo. Na začetku ankete je bilo vsakemu posamezniku obrazloženo, da gre za anonimno zbiranje podatkov in da bodo rezultati raziskave poročani na agregatni (in ne na individualni) ravni.

Anketo je izpolnilo 467 oseb, od tega 51 % moških in 49 % žensk. Ker so v raziskavi obravnavani delovno sposobni posamezniki, so bili anketiranci stari od 25 do 65 let. Starostna struktura anketirancev je prikazana na sliki 11. Tretjina anketirancev je bila starih od 35 do 44 let, ena tretjina od 45 do 54 let, ostalo pa so bili mlajši ali starejši od omenjenih starostnih razredov.

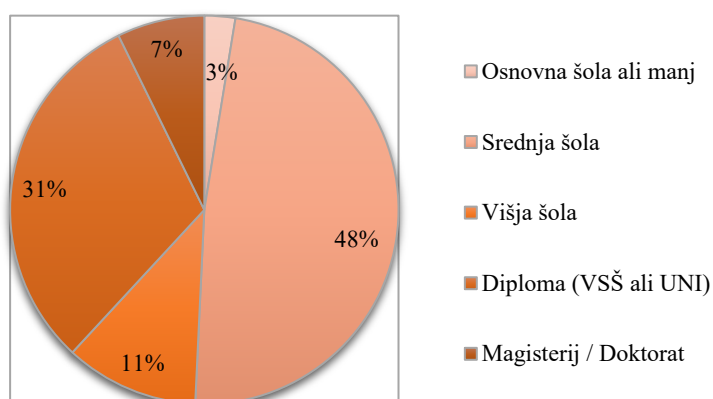
Slika 11: Starostna struktura anketirancev, v %

Vir: lastno delo na podlagi Farčnik in Istenič (2022).

V vzrocu je 48 % anketiranih živel v urbanem oziroma mestnem okolju ter enak odstotek anketiranih je imelo končano srednjo šolo. Stopnje prikazuje slika 12.

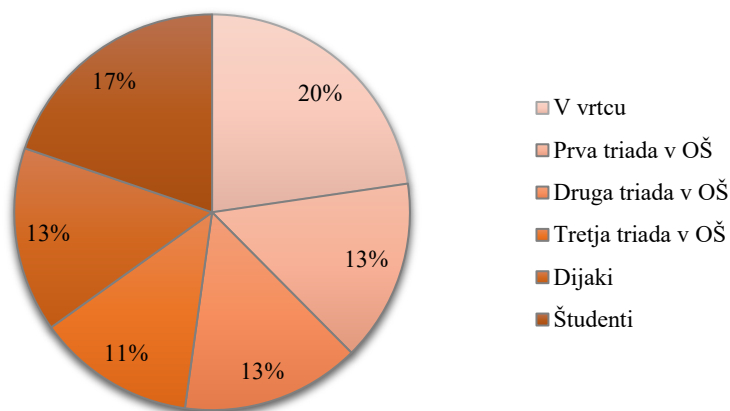
Slika 12: Stopnja dosežene izobrazbe anketirancev, v %

Vir: lastno delo na podlagi Farčnik in Istenič (2022).

Farčnik in Istenič (2022) sta v anketi preučevali tudi delitev dela med partnerji, zato je bilo v anketi 95 % anketirancev poročenih oziroma v zvezi. Kar 20 % anketirancev je živel v gospodinjstvu z vsaj enim otrokom v vrtcu ter skoraj 40 % z vsaj enim otrokom v osnovni šoli. Slika 13 prikazuje, da jih je 30 % živel z vsaj enim otrokom v srednji šoli ali na fakulteti.

Slika 13: Starost otrok anketirancev, v %

Vir: lastno delo na podlagi Farčnik in Istenič (2022).

Med anketiranci je bilo 80 % zaposlenih, samozaposlenih ali z drugim zaposlitvenim statusom, 7 % anketirancev je bilo brezposelnih ter 6 % upokojenih. 47 % anketirancev je bilo zaposlenih v zasebnem sektorju, 33 % pa v javnem. Slika 14 prikazuje, da je največ (15 %) anketirancev opravljalo delo v drugih dejavnostih, ki niso podrobno definirane po SKD-ju. 9 % anketirancev je bilo zaposlenih v izobraževanju, 8 % v zdravstvu in socialnem varstvu, 7 % v predelovalnih dejavnostih ter v dejavnostih javne uprave in obrambe oziroma dejavnostih obvezne socialne varnosti.

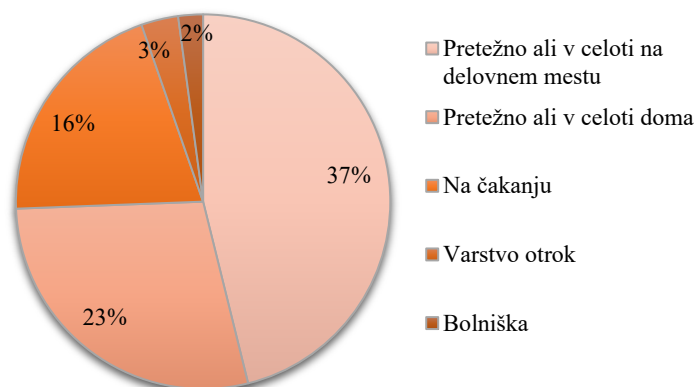
Slika 14: Zaposlitev anketirancev po SKD dejavnostih, v %

Vir: lastno delo na podlagi Farčnik in Istenič (2022).

Občasno je od doma pred epidemijo delalo 10 % anketirancev. Med epidemijo pa je delo od doma opravljalo pretežno ali v celoti 23 % anketirancev, 37 % pa jih je opravljalo delo pretežno ali v celoti na lokaciji, ostali so bili iz različnih razlogov takrat z dela odsotni. To prikazuje slika 15.

Slika 15: Lokacija opravljanja dela anketirancev med epidemijo, v %

Vir: lastno delo na podlagi Farčnik in Istenič (2022).

5.4 Rezultati

V času epidemije so anketiranci v povprečju opravljali 1,3 ure manj plačanega dela kot pred epidemijo. Na drugi strani so v času epidemije v povprečju opravljali 0,7 ure več neplačanega dela kot pred epidemijo. Med epidemijo se je povečal predvsem obseg časa za študij (48 %), vzdrževanje doma (22,8 %) in druženje (23,8 %). Obseg časa se je zvišal tudi v primeru skrbi za druge (za 18,2 %), za vrtnarjenje in nego hišnih ljubljencev (14,7 %), za prosti čas (14,2 %) ter za spanje (2,3 %). Pred epidemijo so anketiranci tako v povprečju na dan porabili 6,8 ure za spanje, 1,6 ure so pripravljali obroke in jedli ter 1,4 ure so porabili za prosti čas. Približno 1 uro so porabili za čiščenje, pranje perila in likanje, za varstvo otrok, rekreacijo, nego drugih posameznikov, umivanje in oblačenje, vrtnarjenje ter skrb za hišne ljubljence. Manj kot eno uro na dan pa so porabili za nakupovanje in pripravo dokumentacije (0,7 ure), druženje (0,6 ure), vzdrževanje in gradnjo doma (0,5 ure) ter za študij (0,3 ure). Moški so pred epidemijo v povprečju delali 1,5 ure več kot ženske ter porabili 23 minut več časa za vzdrževanje doma kot ženske. Na drugi strani so ženske porabile več časa kot moški za pripravo obrokov, čiščenje in varstvo otrok. Tudi med epidemijo so moški namenili več časa plačanemu delu kot ženske (1 ura in 24 minut več) ter vzdrževanju doma in gradbenim delom. Ženske pa so med epidemijo več časa porabile za pripravo obrokov (38 minut več), za čiščenje, pranje in likanje. Se pa je med epidemijo zmanjšala razlika med spoloma v času, namenjenem varstvu otrok (Farčnik in Istenič, 2022).

Za ponazoritev rezultatov preverjanja naših hipotez smo poglavje razdelili v naslednje sklope:

- Obseg plačanega dela med epidemijo glede na stik s stranko,
- Obseg plačanega dela med epidemijo glede na lokacijo dela,
- Obseg neplačanega dela žensk z vsaj enim otrokom v vrtcu ali osnovni šoli med epidemijo in pred njo in
- Povečan obseg neplačanega dela glede na dogovor s partnerjem. Pri vsakem sklopu so prikazani rezultati in sklep o potrditvi posamezne hipoteze.

5.4.1 Obseg plačanega dela med epidemijo glede na stik s stranko

Za ponazoritev razlik med skupinama glede na stik s stranko smo najprej dejavnosti, ki so povzete po SKD, razdelili glede na to, ali ima posameznik v dejavnosti nizek ali visok stik s stranko. Dejavnosti, v katerih imajo posamezniki visok stik s stranko, so zapisane v tabeli 4.

V tabeli 7 je prikazan povprečni čas v urah med anketiranci z visokim stikom s stranko, ki so ga porabili za plačano delo med epidemijo in pred njo. Na podlagi tega sta prikazani še absolutna in relativna razlika ter t-statistika in p-vrednost. Anketiranci, ki so opravljali delo v dejavnostih z visokim stikom s stranko, so med epidemijo v povprečju delali 7,6 ure na dan, pred epidemijo pa 8,1 ure, kar je 0,48 ure več. P-vrednost (0,004) je nižja od 0,05, kar

pomeni, da gre za statistično značilne razlike in lahko potrdimo, da se je osebam, zaposlenim v dejavnostih z visokim stikom s stranko, zmanjšal obseg plačanega dela.

Tabela 7: Plačano delo v dejavnostih z visokim stikom, v urah

	n	Med epidemijo	Pred epidemijo	Absolutna razlika	Relativna razlika (v %)	t- statistika	P- vrednost
Plačano delo	82	7,6 (2,3)	8,1 (2,1)	-0,48	-6,0	2,9	0,004

Opomba: Standardni odkloni so v oklepajih.

Vir: lastno delo.

Dodatno smo rezultate preverili še po spolu, predstavljeni so v tabeli 8. Moški, ki so delali v dejavnostih z visokim stikom s stranko, so med epidemijo v povprečju delali 7,9 ure, kar je 0,53 ure manj kot pred epidemijo. Ženske, ki so delale v dejavnostih z visokim stikom s stranko, so med epidemijo v povprečju delale 7,2 ure, kar je 0,41 ure manj kot pred epidemijo. P-vrednost pri moških (0,021) je manjša od 0,05, kar kaže na statistične razlike med vzorcema. Pri ženskah so razlike statistično neznailne (p-vrednost = 0,100).

Tabela 8: Plačano delo v dejavnostih z visokim stikom po spolu, v urah

	n	Med epidemijo	Pred epidemijo	Absolutna razlika	Relativna razlika (v %)	t- statistika	P- vrednost
Plačano delo – moški	48	7,9 (2,3)	8,4 (1,9)	-0,53	-6,3	2,4	0,021
Plačano delo – ženske	34	7,2 (2,4)	7,6 (2,4)	-0,41	-5,4	1,7	0,100

Opomba: Standardni odkloni so v oklepajih.

Vir: lastno delo.

Analizo smo ponovili tudi za anketirance, ki so delali v dejavnostih z nizkim stikom s stranko. Podatki so predstavljeni v tabeli 9. Anketiranci, ki so delo opravljali v dejavnostih z nizkim stikom s stranko, so med epidemijo v povprečju delali 7,6 ure na dan, kar je 0,39 ure manj kot pred epidemijo. Pri tem je p-vrednost (0,001) manjša od 0,05, kar kaže na statistično značilnost.

Tabela 9: Plačano delo v dejavnostih z nizkim stikom, v urah

	n	Med epidemijo	Pred epidemijo	Absolutna razlika	Relativna razlika (v %)	t- statistika	p- vrednost
Plačano delo	196	7,6 (2,1)	8,0 (1,6)	-0,39	-4,9	3,3	0,001

Opomba: Standardni odkloni so v oklepajih.

Vir: lastno delo.

Tabela 10 prikazuje rezultate anketirancev, ki so delali v dejavnostih z nizkim stikom s stranko, ločeno po spolu. Moški so med epidemijo v povprečju delali 7,6 ure na dan, pred epidemijo pa 8,1 ure na dan. P-vrednost (0,000) je nižja od 0,05, zato gre za statistično značilne razlike. Na drugi strani so ženske med epidemijo v povprečju delale 7,5 ure na dan, pred epidemijo pa 7,8 ure. Tukaj je p-vrednost (0,197) večja od 0,05, zato ne gre za statistično značile razlike.

Tabela 10: Plačano delo v dejavnostih z nizkim stikom po spolu, v urah

	n	Med epidemij o	Pred epidemijo	Absolutna razlika	Relativna razlika (v %)	t- statistika	P- vrednost
Plačano delo – moški	118	7,6 (2,0)	8,1 (1,6)	-0,44	-5,5	3,6	0,000
Plačano delo – ženske	78	7,5 (2,2)	7,8 (1,5)	-0,30	-3,8	1,3	0,197

Opomba: Standardni odkloni so v oklepajih.

Vir: lastno delo.

5.4.2 Obseg plačanega dela med epidemijo glede na lokacijo dela

Za ponazoritev razlik med skupinama glede na lokacijo dela je v tabeli 11 prikazan povprečni čas v urah med anketiranci, ki so delo med epidemijo opravljali od doma, in tistimi, ki so delo opravljali na lokaciji podjetja. Na podlagi tega sta prikazani še absolutna in relativna razlika ter t-statistika in p-vrednost. Med epidemijo so anketiranci, ki so delo opravljali na lokaciji podjetja, delali v povprečju 7,7 ure na dan. To je 0,23 ure več kot anketiranci, ki so delo opravljali od doma, kar predstavlja 2,9 % povprečnega časa, ki so ga vsi namenili plačanemu delu. P-vrednost (0,357) je večja od 0,05, kar kaže na to, da ni pomembne razlike v povprečjih med opazovanima skupinama.

Tabela 11: Plačano delo po lokaciji opravljanja dela med epidemijo, v urah

	n	Delo od doma	Delo na lokaciji podjetja	Absolutna razlika	Relativna razlika (v %)	t-statistika	P-vrednost
Plačano delo	278	7,4 (2,4)	7,7 (1,7)	-0,23	-2,9	0,9	0,357

Opomba: Standardni odkloni so v oklepajih.

Vir: lastno delo.

Dodatno smo preverili, ali so kakšne razlike po spolu med anketiranci, ki so med epidemijo delo opravljali od doma ali na lokaciji podjetja. Tabela 12 prikazuje povprečni čas v urah med anketiranci, ločeno po spolu. Med epidemijo so moški, ki so delali na lokaciji podjetja, delali v povprečju 7,7 ure na dan. To je 0,23 ure več kot moški, ki so delo opravljali od doma, kar predstavlja 2,9 % povprečnega časa, ki so ga vsi moški namenili plačanemu delu. Ženske, ki so opravljale delo na lokaciji podjetja med epidemijo, so v povprečju delu namenile 7,5 ure na dan. Ženske, ki so delo med epidemijo opravljale od doma, pa so v povprečju delale 7,4 ure na dan. Pri obeh spolih je p-vrednost večja od 0,05, kar pomeni, da tudi po spolu ni pomembne razlike v povprečjih med opazovanima skupinama.

Tabela 12: Plačano delo po lokaciji opravljanja dela med epidemijo po spolu, v urah

	n	Delo od doma	Delo na lokaciji podjetja	Absolutna razlika	Relativna razlika (v %)	t-statistika	P-vrednost
Plačano delo – moški	166	7,4 (1,8)	7,7 (2,2)	-0,23	-2,9	1,0	0,312
Plačano delo – ženske	112	7,4 (1,6)	7,5 (2,7)	-0,04	-0,6	0,1	0,914

Opomba: Standardni odkloni so v oklepajih.

Vir: lastno delo.

Rezultati preverjanja hipoteze kažejo, da naša druga postavljena hipoteza ne drži, zato jo lahko zavrnemo. Ne moremo potrditi, da so osebe, ki so opravljale delo od doma, porabile več časa za plačano delo v primerjavi s tistimi, ki niso.

5.4.3 Obseg neplačanega dela žensk z vsaj enim otrokom v vrtcu ali osnovni šoli med epidemijo in pred njo

Ženske z vsaj enim otrokom v vrtcu ali osnovni šoli so med epidemijo za neplačano delo v povprečju porabile 10,1 ure na dan. Pred epidemijo so za neplačano delo v povprečju porabile 9,3 ure na dan. To pomeni, da se jim je obseg neplačanega dela med epidemijo povečal za 0,75 ure oziroma to predstavlja 8 % povprečnega časa, ki so ga ženske namenile

neplačanemu delu. Pri tem je p-vrednost (0,063) večja od 0,05, kar pomeni, da ni statistično značilne razlike med opazovanima skupinama. Tabela 13 prikazuje tudi rezultate po posameznih dnevnih aktivnostih, ki jih uvrščamo med neplačano delo. Ženske so med epidemijo največ časa namenile negi otrok (2,2 ure), pripravi obrokov in hranjenju (1,9 ure) ter čiščenju, pranju in likanju (1,3 ure). Tudi pred epidemijo so največ časa namenile istim trem aktivnostim, in sicer negi otrok (2,2 ure), pripravi obrokov in hranjenju (1,8 ure) ter čiščenju, pranju in likanju (1,3 ure). Največja razlika med opazovanima obdobjema je bila pri študiju, saj se je v času epidemije povečal za 69,2 % glede na celoten čas, ki so ga ženske kadar koli porabile za to. To je tudi edina aktivnost, pri kateri je p-vrednost (0,020) manjša od 0,05 in s tem statistično značilna. Za 25,7 % se je povečal tudi čas za vzdrževanje in gradnjo doma ter za 14,2 % se je povečal čas za nego ostalih posameznikov. Na drugi strani se je med epidemijo zmanjšal čas, namenjen umivanju in oblačenju (-3,8 %) ter negi otrok (-0,8 %). Pri nobeni drugi aktivnosti rezultati niso statistično značilni, zato ne moremo potrditi, da se je ženskam z vsaj enim otrokom v vrtcu ali osnovni šoli med epidemijo povečal obseg neplačanega dela.

Tabela 13: Neplačano delo žensk z majhnimi otroki po dnevnih aktivnostih, v urah

Aktivnost	n	Med epidemijo	Pred epidemijo	Absolutna razlika	Relativna razlika (v %)	t-statistika	P-vrednost
Neplačano delo (skupaj)	99	10,1 (3,2)	9,3 (3,1)	0,75	8,0	-1,9	0,063
Priprava obrokov, hranjenje	99	1,9 (1,0)	1,8 (0,8)	0,13	7,3	-1,5	0,143
Umivanje, oblačenje	99	0,8 (0,3)	0,9 (0,3)	-0,03	-3,8	1,3	0,200
Čiščenje, pranje, likanje	99	1,3 (0,9)	1,3 (0,8)	0,07	5,2	-0,7	0,461
Vrtnarjenje, nega hišnih ljubljencev	99	0,9 (0,9)	0,8 (0,8)	0,11	13,9	-1,8	0,077
Vzdrževanje, gradnja doma	99	0,4 (0,6)	0,3 (0,5)	0,08	25,7	-1,7	0,096
Nakupovanje, urejanje dokumentacije	99	0,7 (0,6)	0,7 (0,5)	0,00	0,1	0,2	0,806
Študij	99	1,0 (1,6)	0,6 (1,1)	0,40	69,2	-2,4	0,020
Nega otrok	99	2,2 (2,0)	2,2 (2,9)	-0,02	-0,8	0,1	0,913
Nega ostalih posameznikov	99	0,8 (0,7)	0,7 (0,6)	0,10	14,2	-1,6	0,105

Opomba: Standardni odkloni so v oklepajih.

Vir: lastno delo.

Dodatno smo preverili še, kaj se je zgodilo z obsegom neplačanega dela pri ženskah, ki nimajo otrok v vrtcu ali osnovni šoli. Tabela 14 prikazuje, da so pred epidemijo za neplačano delo v povprečju porabile 7,5 ure na dan, med epidemijo pa 8,2 ure. Gre za 8,5-odstotno povečanje časa glede na celoten čas, porabljen za neplačano delo. Pri tem je p-vrednost 0,002 kar kaže na statistično značilnost. Med epidemijo so ženske brez majhnih otrok največ časa namenile pripravi obrokov in hranjenju (2 uri), čiščenju, pranju in likanju (1,4 ure) ter negi ostalih posameznikov (1,2 ure). Pred epidemijo so največ časa prav tako namenile pripravi obrokov in hranjenju (1,9 ure), čiščenju, pranju in likanju (1,3 ure) ter po 0,9 ure negi ostalih posameznikov ter vrtnarjenju in negi hišnih ljubljencev. Največja razlika med obdobjema je bila pri negi drugih posameznikov (0,23), vrtnarjenju in negi hišnih ljubljencev (0,14) ter pri vzdrževanju in gradnji doma (0,13). Statistično značilne razlike so se pojavile pri negi ostalih posameznikov (p-vrednost = 0,002), vzdrževanju in gradnji doma (p-vrednost = 0,006) ter pri vrtnarjenju in negi hišnih ljubljencev (p-vrednost = 0,034).

Tabela 14: Neplačano delo žensk brez majhnih otrok po dnevni aktivnosti, v urah

Aktivnost	n	Med epidemijo	Pred epidemijo	Absolutna razlika	Relativna razlika (v %)	t-statistika	P-vrednost
Neplačano delo (skupaj)	132	8,2 (2,8)	7,5 (2,6)	0,64	8,5	-3,1	0,002
Priprava obrokov, hranjenje	132	2,0 (0,9)	1,9 (0,9)	0,07	3,6	-1,0	0,342
Umivanje, oblačenje	132	0,9 (0,5)	0,9 (0,4)	0,02	1,8	-0,6	0,556
Čiščenje, pranje, likanje	132	1,4 (0,8)	1,3 (0,9)	0,11	8,9	-1,5	0,128
Vrtnarjenje, nega hišnih ljubljencev	132	1,0 (1,0)	0,9 (0,7)	0,14	14,9	-2,1	0,034
Vzdrževanje, gradnja doma	132	0,4 (0,7)	0,3 (0,6)	0,13	43,7	-2,8	0,006
Nakupovanje, urejanje dokumentacije	132	0,8 (0,7)	0,8 (0,5)	-0,04	-4,5	0,6	0,523
Študij	132	0,2 (0,5)	0,1 (0,56)	0,01	5,6	-0,3	0,782
Nega otrok	132	0,3 (0,9)	0,3 (0,9)	0,04	14,8	-0,4	0,655
Nega ostalih posameznikov	132	1,2 (1,0)	0,9 (0,8)	0,23	24,6	-3,2	0,002

Opomba: Standardni odkloni so v oklepajih.

Vir: lastno delo.

5.4.4 Povečan obseg neplačanega dela glede na dogovor s partnerjem

V tabeli 15 lahko vidimo, da so anketiranci, katerim se je povečal obseg neplačanega dela in so se o tem dogovorili s partnerjem, med epidemijo v povprečju porabili 10,1 ure na dan za neplačano delo. Tisti, ki se o tem niso dogovorili s partnerjem, pa so za to v povprečju porabili 9,6 ure na dan oziroma 5,2 % manj. P-vrednost (0,421) je večja od 0,05, zato ne gre za statistično značilne razlike. Anketiranci, ki so se dogovorili s partnerjem o povečanju obsega neplačanega dela, so največ časa v povprečju namenili pripravi obrokov in hranjenju (1,8 ure), negi otrok (1,5 ure) in študiju (1,3 ure). Anketiranci, ki se o tem niso dogovorili s partnerjem, pa so največ časa v povprečju namenili čiščenju, pranju in likanju (1,4 ure) ter negi otrok in drugih posameznikov (1,2 ure). Največja razlika med skupinama je bila pri obsegu časa, namenjenega študiju, kjer so tisti, ki so se o obsegu neplačanega časa dogovorili s partnerjem, porabili 114,8 % več kot ostali. Naslednja najvišja razlika (45,3 %) je bila pri umivanju in oblačenju, čemur so ravno tako več časa namenili anketiranci, ki so se o tem dogovorili s partnerjem. Anketiranci, ki so se o neplačanem času dogovorili s partnerjem, so največ časa med epidemijo zmanjšali pri negi ostalih posameznikov (-40,3 %), pri čiščenju, pranju in likanju (-11,7 %) ter pri pripravi obrokov in hranjenju (-7,0 %). Statistično značilne razlike se pojavijo pri negi ostalih posameznikov (p-vrednost = 0,002) ter pri umivanju in oblačenju (p-vrednost = 0,012). P-vrednosti ostalih dnevnih aktivnostih so višje od 0,05, kar pomeni, da ne gre za statistično značilne razlike, zato ne moremo potrditi, da je šlo pri osebah, ki se jim je povečal obseg neplačanega dela, za rezultat dogovora med partnerjema.

Tabela 15: Povečano neplačano delo glede na dogovor po dnevni aktivnosti, v urah

Aktivnost	n	Stvar dogovora	Ni stvar dogovora	Absolutna razlika	Relativna razlika (v %)	t-statistika	P-vrednost
Neplačano delo (skupaj)	183	10,1 (2,7)	9,6 (3,0)	0,50	5,2	-0,8	0,421
Priprava obrokov, hranjenje	183	1,8 (: 1,1)	1,0 (0,9)	-0,13	-7,0	0,6	0,577
Umivanje, oblačenje	183	1,1 (1,4)	0,8 (0,4)	0,36	45,3	-2,5	0,012
Čiščenje, pranje, likanje	183	1,2 (0,9)	1,4 (0,8)	-0,16	-11,7	0,8	0,429
Vrtnarjenje, nega hišnih ljubljencev	183	1,1 (1,5)	1,1 (1,1)	0,05	4,8	-0,2	0,873
Vzdrževanje, gradnja doma	183	0,7 (0,8)	0,8 (1,1)	-0,07	-8,2	0,3	0,781
Nakupovanje, urejanje dokumentacije	183	0,7 (0,7)	0,7 (0,7)	0,05	7,8	-0,3	0,731
Študij	183	1,3 (1,7)	0,6 (1,3)	0,69	114,8	-1,9	0,076

se nadaljuje

Tabela 15: Povečano neplačano delo glede na dogovor po dnevnih aktivnostih, v urah (nad.)

Aktivnost	n	Stvar dogovora	Ni stvar dogovora	Absolutna razlika	Relativna razlika (v %)	t-statistika	P-vrednost
Nega otrok	183	1,5 (2,2)	1,2 (1,8)	0,32	25,9	-0,6	0,579
Nega ostalih posameznikov	183	0,7 (0,8)	1,2 (0,9)	-0,50	-40,3	3,0	0,006

Opomba: Standardni odkloni so v oklepajih.

Vir: lastno delo.

Dodatno smo preverili še, kakšna je bila razlika v dogovoru med partnerjema v obsegu neplačanega dela pri anketirancih, ki se jim je ta med epidemijo zmanjšal. Rezultate prikazuje tabela 16. Anketiranci, ki se jim je zmanjšal obseg neplačanega dela v času epidemije in so se o tem dogovorili s partnerjem, so v povprečju porabili 7,8 ure na dan za neplačano delo. Tisti, ki pa se o obsegu niso dogovorili, so v povprečju porabili 7,3 ure na dan. P-vrednost (0,309) je višja od 0,05, zato ne gre za statistično značilno razliko. Tako anketiranci, ki so se s partnerjem dogovorili o zmanjšanju neplačanega dela, kot anketiranci, ki se niso, so med epidemijo največ časa namenili pripravi obrokov in hranjenju (1,4 oziroma 1,5 ure). Največja relativna razlika med skupinama je bila pri času, namenjenemu študiju, kjer so anketiranci, ki so se dogovorili s partnerjem, namenili 50,3 % časa glede na vse. Nobena od dnevnih aktivnosti nima statistično značilnih razlik.

Tabela 16: Zmanjšano neplačano delo glede na dogovor po dnevnih aktivnostih, v urah

Aktivnost	n	Stvar dogovora	Ni stvar dogovora	Absolutna razlika	Relativna razlika (v %)	t-statistika	P-vrednost
Neplačano delo (skupaj)	262	7,8 (2,7)	7,3 (2,6)	0,44	6,0	-1,0	0,309
Priprava obrokov, hranjenje	262	1,4 (0,8)	1,5 (0,8)	-0,12	-8,3	0,9	0,356
Umivanje, oblačenje	262	0,9 (0,5)	0,8 (0,3)	0,04	4,1	-0,4	0,660
Čiščenje, pranje, likanje	262	0,9 (0,5)	1,0 (0,8)	-0,16	-15,9	1,8	0,074
Vrtnarjenje, nega hišnih ljubljencev	262	1,0 (0,9)	0,9 (1,0)	0,10	11,1	-0,6	0,528
Vzdrževanje, gradnja doma	262	0,5 (0,7)	0,5 (0,8)	-0,04	-8,2	0,3	0,769
Nakupovanje, urejanje dokumentacije	262	0,8 (0,7)	0,7 (0,6)	0,12	18,0	-1,1	0,273

se nadaljuje

Tabela 16: Zmanjšano neplačano delo glede na dogovor po dnevnih aktivnostih, v urah (nad.)

Aktivnost	n	Stvar dogovora	Ni stvar dogovora	Absolutna razlika	Relativna razlika (v %)	t-statistika	P-vrednost
Študij	262	0,3 (0,5)	0,2 (0,5)	0,09	50,3	-1,1	0,297
Nega otrok	262	1,1 (1,2)	1,0 (1,6)	0,11	11,6	-0,7	0,466
Nega ostalih posameznikov	262	1,1 (1,1)	0,8 (0,7)	0,23	27,9	-1,9	0,055

Opomba: Standardni odkloni so v oklepajih.

Vir: lastno delo.

5.5 Omejitve raziskave

Med analiziranjem smo zaznali nekaj omejitev, ki bi jih lahko pri naslednji izvedbi raziskave upoštevali kot možnost izboljšave. Prvo omejitev smo zaznali, ko smo opravljali analizo podatkov, ločenih po stiku s stranko, ki so bile definirane na podlagi dejavnosti. 15 % anketirancev je namreč v odgovoru navedlo, da se ukvarjajo z drugimi dejavnostmi. V tem primeru bi lahko pri vprašanju dodali še možnost odprtega tipa odgovora, kamor bi lahko anketiranci napisali, v kateri dejavnosti delajo. Kot dodatno možnost analize dejavnosti bi priporočali še pregled po spolu ter delitev glede na javni in zasebni sektor. Pri vprašanjih, ko so anketiranci morali razporediti 24 ur med dnevne aktivnosti, bi bilo smiselno pri študiju dopisati razlago, da vključuje tako študij anketiranca samega kot študij njegovih otrok. Omejitev te raziskave se lahko pojavi zaradi uporabe pristranskega vzorca, ki lahko izkrivi rezultate in posledično omeji splošno veljavnost ugotovitev. Poleg tega lahko družbeno zaželeno navajanje odgovorov, kjer anketiranci izbirajo odgovore, ki so bolj družbeno sprejemljivi ali se zdijo bolj priporočljivi, dodatno vpliva na zanesljivost rezultatov. Takšno vedenje lahko izkrivi dejanske podatke in posledično omeji uporabnost ter interpretacijo raziskave.

6 SKLEP

Epidemija COVID-19 je brez dvoma preoblikovala naravo dela in družbe, s tem pa vplivala tako na plačano kot neplačano delo. Z uvedbo ukrepov za zaježitev širjenja virusa so se delovne prakse dramatično spremenile, kar je pripeljalo do številnih izzivov, a tudi pozitivnih sprememb. Ena od očitnih posledic epidemije je bila sprememba delovnega okolja s prehodom na delo od doma in intenzivno uporabo digitalne tehnologije. To je prineslo povečanje delovnega časa za mnoge zaposlene, ki so se soočili z izzivom ločevanja službenega in zasebnega življenja. Delo od doma je postalo nova realnost za mnoge zaposlene, s tem pa so se pojavili izzivi glede socializacije, pripadnosti ter meje med

zasebnim in službenim življenjem. Kljub temu je digitalizacija prinesla kar nekaj pozitivnih sprememb pri plačanem delu, kot sta na primer časovni prihranek in večja fleksibilnost med delom. Poleg tega je tudi omogočila nekaterim podjetjem lažjo komunikacijo in sodelovanje na globalni ravni. Digitalizacija je tako postala ključni dejavnik, ki je omogočil nadaljevanje poslovanja in ohranitev zaposlitev v določeni meri normalnosti.

Na drugi strani je epidemija COVID-19 s preходом na delo od doma povečala tudi obseg neplačanega dela. Mnogi zaposleni so se znašli v vlogi, kjer so morali usklajevati delo s skrbjo za družino ter z opravljanjem gospodinjskih opravil. Še posebej so bile prizadete ženske, ki so nosile večji delež neplačanih skrbi v družinah. Kljub temu ne smemo prezreti dejstva, da so se v mnogih primerih tudi moški vključevali v več neplačanega dela, kar kaže na spremembe tradicionalnih družbenih vlog. Čas karantene je bil zaznamovan z deljenimi odgovornostmi v družinah, kjer so tudi očetje prevzemali večjo vlogo pri skrbi za otroke in gospodinjstvo.

Družine z otroki so bile posebej prizadete. Zaprtje šol in vrtcev je za starše pomenilo izziv usklajevanja dela in skrbi za otroke ter hkrati ohranjanje produktivnosti pri delu od doma.

Vpliv epidemije se je različno odrazil glede na sektor dela, v katerem so posamezniki zaposleni. Nekateri sektorji so se soočali s povečanim povpraševanjem in delovno obremenitvijo, medtem ko so drugi doživljali upad in izgubo delovnih mest. To je poudarilo neenakosti med različnimi panogami ter postavilo v ospredje potrebo po prilagodljivosti in inovacijah v odzivu na spremenjene gospodarske razmere.

V magistrskem delu sem na podlagi že zbranih podatkov iz raziskave Farčnik in Istenič (2022) analizirala čas, namenjen plačanemu in neplačanemu delu pred epidemijo COVID-19 in med njo. Magistrsko delo nadgrajuje delo Farčnik in Istenič (2022), ki sta se osredotočili predvsem na razliko med spoloma, sama pa sem raziskavo nadgradila in preverjala štiri postavljene hipoteze.

Pri preverjanju prve je bilo ugotovljeno, da so tako anketiranci, ki so delo med epidemijo opravljali v dejavnostih z visokim stikom s stranko, kot tudi anketiranci, ki so delo opravljali v dejavnostih z nizkim stikom s stranko, v povprečju za plačano delo v času epidemije porabili 7,6 ure. T-test neodvisnih vzorcev ni pokazal statistične razlike med povprečji obeh skupin, zato je bila zavrnjena prva hipoteza "Osebam, zaposlenim v dejavnostih z visokim stikom s stranko, se je zmanjšal obseg plačanega dela". Ti rezultati kažejo, da so kljub ukrepom za preprečevanje širjenja virusa anketiranci, ki opravljajo delo v sektorju z visokim stikom s stranko, delo še vedno opravljali. V času razglašene epidemije so namreč med drugim trgovine in javni prevoz še vedno normalno obratovali.

Pri testiranju druge hipoteze se je pokazalo, da so anketiranci, ki so delo med epidemijo opravljali od doma, v povprečju porabili 7,4 ure za plačano delo, medtem ko so tisti na lokaciji namenili 0,3 ure več. T-test neodvisnih vzorcev ni pokazal statistično značilne razlike, zato druge hipoteze ne moremo potrditi: "Osebe, ki so opravljale delo od doma, so

porabile več časa za plačano delo v primerjavi s tistimi, ki niso." To nakazuje, da so anketiranci, ki so delo opravljali od doma, občasno presegali osemurni delavnik, posledično pa so se prilagajali različnim delovnim časom, vključno s popoldanskim in nočnim delom, kar je bilo povezano z ustvarjanjem splošnega prepričanja o nenehni dosegljivosti, vendar v primerjavi s tistimi, ki ne delajo od doma, tu ni prišlo do neke statistično značilne razlike.

Pri preverjanju tretje hipoteze so bile opazovane samo ženske anketiranke. Najprej je bilo preverjeno, koliko ur v povprečju so porabile za neplačano delo po dejavnostih glede na število in starost otrok. Ženske z vsaj enim otrokom v vrtcu ali osnovni šoli so med epidemijo največ časa porabile za nego otrok (2,2 ure), pripravo obrokov (1,9 ure) ter čiščenje, pranje in likanje (1,3 ure). Ženske brez otroka v vrtcu ali osnovni šoli so največ časa v povprečju namenile pripravi obrokov in hranjenju (2 uri) ter čiščenju, pranju in likanju (1,4 ure). Največja razlika med skupinama je bila v času, namenjenem negi otrok, kjer so ženske z vsaj enim otrokom v vrtcu ali osnovni šoli porabile 1,9 ure več kot ostale ženske. Statistično značilne razlike so se pokazale v času, porabljenem za nego otrok, študij in nego ostalih posameznikov med ženskami z ali brez otrok v vrtcu ali osnovni šoli. Kljub temu t-test neodvisnih vzorcev ne predpostavlja enakih povprečij med opazovanima skupinama. Tako je bilo mogoče zavrniti tretjo hipotezo "Ženskam z vsaj enim otrokom v vrtcu ali osnovni šoli se je med epidemijo povečal obseg neplačanega dela". Podatki kažejo, da je večina anketirank obdržala neplačano delo v enakem obsegu kot pred epidemijo, kar pomeni, da se razporeditev obsega med plačanim in neplačanim delom ni znatno spremenila.

Za preverjanje zadnje hipoteze je bilo analizirano, koliko ur so anketiranci v povprečju porabili za neplačano delo glede na to, ali so se o obsegu dogovorili s partnerjem ali ne. Tisti, ki so se dogovorili, so največ časa med epidemijo porabili za pripravo obrokov in hranjenje (1,5 ure) ter nego otrok (1,2 ure). Podobno so tudi tisti brez dogovora porabili največ časa za pripravo obrokov in hranjenje (1,7 ure) ter za čiščenje, pranje in likanje (1,2 ure). Razlike med skupinama so se pokazale pri času, porabljenem za čiščenje, pranje in likanje, vendar t-test neodvisnih vzorcev ni podprl hipoteze o dogovoru med partnerji. Ukrepi za omilitev posledic epidemije COVID-19 so prinesli hitre spremembe, ki so vplivale na delo in obseg plačanega dela posameznika, kar kaže na vpliv več dejavnikov pri razdelitvi neplačanega dela med partnerje.

Kljub omejitvam raziskave je magistrska naloga pomembno prispevala k razumevanju vpliva epidemije na delo. Izpostavljam predvsem potrebo po dodatnih študijah, ki bi bolj natančno preučile specifične dejavnike, in sicer bi lahko analizirala še vpliva na zasebni in javni sektor ter kako se po spolu razlikujejo vplivi glede na dejavnosti. S tem magistrskim delom sem razširila svoje znanje in pridobila nove informacije o vplivu epidemije COVID-19 na plačano in neplačano delo.

Epidemija COVID-19 je prinesla spremembe na področju plačanega in neplačanega dela. Čeprav so se pojavili izzivi, so se hkrati odprla vrata inovacijam ter spremembam v delovnih praksah in družbenih normah. Pomembno je, da se družba odzove s premišljenimi ukrepi, ki

bodo omogočili boljše prilagajanje novim razmeram, spodbujanje enakosti med spoloma ter zagotavljanje trajnostnega in pravičnega trga dela. Skupaj s pridobljenimi ugotovitvami iz tega obdobja bomo boljše opremljeni za soočanje s prihodnjimi izzivi in oblikovanje bolj odpornega in prilagodljivega delovnega okolja.

LITERATURA IN VIRI

1. Adams-Prassl, A. (brez datuma). *Abigail Adams-Prassl*. https://ec.europa.eu/economy_finance/arc2021/speakers/adams-prassl.html
2. Ahmad, N. in Koh, S.-H. (2011). *Incorporating estimates of household production of non-market services into international comparisons of material well-being*. OECD.
3. Anderson, D. in Kelliher, C. (2020). Enforced remote working and the work-life interface during lockdown. *Gender in Management: An International Journal*, 35(7/8), 677–683.
4. Antonopoulos, R. (2008). *The unpaid care work-paid work connection*. The Levy Economics Institute.
5. Biroli, P., Bosworth, S., Della Giusta, M., Di Girolamo, A., Jaworska, S. in Vollen, J. (2021). Family life in lockdown. *Frontiers in Psychology*, 12, 1–13.
6. Blaskó, Z., Papadimitriou, E. in Manca, A. R. (2020). *How will the COVID-19 crisis affect existing gender divides in Europe?* Publications Office of the European Union.
7. Bolis, M., Butt, A. P., Holten, E., Mugehera, L., Abdo, N. in Moreno, M. J. (2020). *Care in the time of coronavirus: why care work needs to be at the centre of a post-COVID-19 feminist future*. Oxfam Policy & Practice.
8. Boll, C., Müller, D. in Schüller, S. (2021). *Neither backlash nor convergence: dynamics of intracouple childcare division after the first COVID-19 lockdown and subsequent reopening in Germany*. IZA Institute of Labor Economics.
9. Bruyn-Hundt, M. (1996). *The economics of unpaid work* (doktorska disertacija). Maastricht University.
10. Carlson, D., Petts, R. in Pepin, J. (2020). Changes in US parents' domestic labor during the early days of the COVID-19 pandemic. *Sociological Inquiry*, 92(3), 1217–1244.
11. Craig, L. in Churchill, B. (2021a). Dual-earner parent couples' work and care during COVID-19. *Gender, Work, and Organization*, 28(S1), 66–79.
12. Craig, L. in Churchill, B. (2021b). Unpaid work and care during COVID-19: subjective experiences of same-sex couples and single mothers in Australia. *Gender & Society*, 35(2), 233–243.
13. Černigoj Sadar, N. in Brešar Iskra, A. (1996). Material quality of life in various life cycles. *Družboslovne razprave*, 12(22/23), 72–83.
14. De Zwaan, I. (2020, 4. april). de Volkskrant. *Leerlingen zien hoe hun docente tijdens een online-les wordt mishandeld*. <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/leerlingen-zien-hoe-hun-docente-tijdens-een-online-les-wordt-mishandeld~b1486364/>

15. Dey-Chowdhury, S., Khaliq, M., Okoye, G. in Abrahams, L. (2022a). *Effects of the coronavirus (COVID-19) pandemic on „high-contact“ industries*. Office for National Statistics.
16. Dey-Chowdhury, S., Walton, A. in McAuley, N. (2022b). *Blue book 2022 – revised impacts of the coronavirus (COVID-19) pandemic on the UK economy*. Office for National Statistics.
17. Dugarova, E. (2020). Unpaid care work in times of the COVID-19 crisis: Gendered impacts, emerging evidence and promising policy responses. V *UN Expert Group Meeting 'Families in development: Assessing progress, challenges and emerging issues, Focus on modalities for IYF* (str. 1–19). United Nations.
18. Eurofound. (2022, 15. avgust). *Work-life balance*. <https://www.eurofound.europa.eu/en/european-industrial-relations-dictionary/work-life-balance>
19. European Institute for Gender Equality. (2021). *Gender inequalities in care and consequences for the labour market*. Publications Office of the European Union.
20. Eurostat. (2023, 3. marec). *Share of women working part-time higher than men*. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/EDN-20230303-1>
21. Eurostat. (2024a, 24. april). *Employed persons working from home as a percentage of the total employment, by sex, age and professional status (%)*. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsa_ehomp/default/table?lang=en
22. Eurostat. (2024b, 2. maj). *Employment rate by sex*. <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesem010/default/table?lang=en>
23. Eurostat. (2024c, 24. april). *Employed persons working from home as a percentage of the total employment, by sex, age and professional status (%)*. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/LFSA_EHOMP
24. Evropski parlament. (2022, 7. marec). *Delo od doma, neplačano skrbstveno delo in mentalno zdravje med COVIDom-19*. <https://www.europarl.europa.eu/topics/sl/article/20220303STO24641/delo-od-doma-neplacano-skrbstveno-delo-in-mentalno-zdravje-med-COVIDom-19>
25. Farčnik, D. in Istenič, T. (2022). Has the COVID-19 pandemic in Slovenia affected gender gap in paid and unpaid work? *Acta Oeconomica*, 72(2), 137–152.
26. Farré, L. in González, L. (2020, 23. april). *¿Quién se encarga de las tareas domésticas durante el confinamiento? COVID-19, mercado de trabajo y uso del tiempo en el hogar*. <https://nadaesgratis.es/admin/quien-se-encarga-de-las-tareas-domesticas>
27. Farré, L., Fawaz, Y., González, L. in Graves, J. (2020). *How the COVID-19 lockdown affected gender inequality in paid and unpaid work in Spain*. IZA Institute of Labor Economics.
28. Ferre, J. in Abou Rafeh, A. (2020). *COVID-19 and older persons: a defining moment for an informed, inclusive and targeted response*. United Nations.
29. Fielding, S. (2020, 3. april). The Guardian. *In quarantine with an abuser: Surge in domestic violence reports linked to coronavirus*. <https://www.theguardian.com/us-news/2020/apr/03/coronavirus-quarantine-abuse-domestic-violence>

30. Fisher, J., Languilaire, J.-C., Lawthom, R., Nieuwenhuis, R., Petts, R. J., Runswick-Cole, K. in Yerkes, M. A. (2020). Community, work, and family in times of COVID-19. *Community, Work & Family*, 23(3), 247–252.
31. Furtado, R., Seens, H., Ziebart, C., Fraser, J. in MacDermid, J. C. (2022). Understanding the unpaid work roles amongst households, during COVID-19. *Aging and Health Research*, 2(2), 100071. <https://doi.org/10.1016/j.ahr.2022.100071>
32. Gershuny, J. in Miles, I. (1983). *The new service economy: the transformation of employment in industrial societies*. F. Pinter.
33. Hammarberg, K., Tran, T., Kirkman, M. in Fisher, J. (2020). Sex and age differences in clinically significant symptoms of depression and anxiety among people in Australia in the first month of COVID-19 restrictions: A national survey. *BMJ Open*, 10(11), 1–7.
34. Hupkau, C. in Petrongolo, B. (2020). Work, care and gender during the COVID-19 crisis. *Fiscal Studies*, 41(3), 623–651.
35. İlkkaracan, İ. in Memiş, E. (2021). Transformations in the gender gaps in paid and unpaid work during the COVID-19 pandemic: findings from Turkey. *Feminist Economics*, 27(1-2), 288–309.
36. International Labour Organization – ILO. (brez datuma). *COVID-19 and the world of work*. <https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/lang--en/index.htm>
37. Kabeer, N. (2020, 18. maj). *Labour market inequalities are exacerbated by COVID-19* [objava na blogu]. <https://blogs.lse.ac.uk/COVID19/2020/05/18/naila-kabeer-labour-market-inequalities-are-exacerbated-by-COVID-19/>
38. Kanjuo-Mrčela, A. (1996). *Ženske v menedžmentu*. Enotnost.
39. Kmet Zupančič, R. (2020). *Poročilo o razvoju 2020*. UMAR.
40. Kozmik Vodusek, V. in Neubauer, V. (1995). *Skladnost družinskega in poklicnega življenja*. Vlada Republike Slovenije, Urad za žensko politiko.
41. Kumar, S. in Casey, A. (2017). Work and intimate partner violence: powerful role of work in the empowerment process for middle-class women in abusive relationships. *Community, Work & Family*, 23(1), 1–18.
42. Margaria, A. (2021). Fathers, childcare and COVID-19. *Feminist Legal Studies*, 29(1), 133–144.
43. Mas, A. in Pallais, A. (2017). Valuing alternative work arrangements. *American Economic Review*, 107(12), 3722–3759.
44. Maume, D. J. (2015). Can men make time for family? Paid work, care work, work-family reconciliation policies, and gender equality. *Social Currents*, 3(1), 43–63.
45. McKee-Ryan, F. M. (2021). Coming of age in a global pandemic: HRM perspectives on generation Z's workforce entry. V *Research in Personnel and Human Resources Management* (str. 99–128). Emerald Publishing Limited.
46. Ministrstvo za zdravje. (2024, 5. januar). *Koronavirus (SARS-CoV-2)*. <https://www.gov.si teme/koronavirus-sars-cov-2/>
47. Möhring, K., Naumann, E., Reifenscheid, M., Blom, A. G., Wenz, A., Rettig, T., Lehrer, R., Krieger, U., Juhl, S., Friedel, S., Fikel, M. in Cornesse, C. (2020). *Die Mannheimer*

Corona-Studie: Schwerpunktbericht zu Erwerbstätigkeit und Kinderbetreuung. Universität Mannheim.

48. Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD. (2020). *Women at the core of the fight against COVID-19 crisis*. OECD.
49. Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD. (2024). *Employment rate*. <http://data.oecd.org/emp/employment-rate.htm>
50. Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD. (brez datuma). *Employment: Time spent in paid and unpaid work, by sex*. <https://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=54757>
51. Pereira, S. (2021, 8. november). *Enakost žensk in moških v Evropski uniji v obdobju 2018–2020*. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0315_SL.html
52. Reid, M. G. (1934). *Economics of household production*. John Wiley & Sons.
53. Ruppanner, L., Churchill, B. in Scarborough, W. (2020, 26. marec). *Why coronavirus may forever change the way we care within families*. <http://theconversation.com/why-coronavirus-may-forever-change-the-way-we-care-within-families-134527>
54. Seedat, S. in Rondon, M. (2021). Women's wellbeing and the burden of unpaid work. *The BMJ*, 374(1972), 1–3.
55. Sevilla, A. in Smith, S. (2020). Baby steps: the gender division of childcare during the COVID-19 pandemic. *Oxford Review of Economic Policy*, 36(1), 169–186.
56. Sevilla, A., Phimister, A., Krutikova, S., Kraftman, L., Farquharson, C., Costa Dias, M., Cattán, S. in Andrew, A. (2020). *How are mothers and fathers balancing work and family under lockdown?* The Institute for Fiscal Studies.
57. Slovenska tiskovna agencija – STA. (2022, 10. avgust). *Delo od doma od januarja v upadu*. <https://www.sta.si/3069025/delo-od-doma-od-januarja-v-upadu>
58. Smith, V. (2010). Review article: enhancing employability: human, cultural, and social capital in an era of turbulent unpredictability. *Human Relations*, 63(2), 279–300.
59. Sostero, M., Milasi, S., Hurley, J., Fernández-Macías, E. in Bisello, M. (2020). *Teleworkability and the COVID-19 crisis: a new digital divide?* European Commission, Joint Research Centre.
60. Speck, S. in Müller-Böcker, U. (2021). Glimpses on emerging alternative living and care arrangements for elderly people in Nepal. *Journal of Social Protection*, 2(1), 1–18.
61. Statistični urad Republike Slovenije – SURS. (2019). *Poraba časa, 2019*. <https://www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/10306>
62. Statistični urad Republike Slovenije – SURS. (brez datuma a). *Delovno aktivni po: Kohezijska regija, spol, SKD dejavnosti, leto, meritve*. <https://pxweb.stat.si:443/SiStatDataSiStatData/pxweb/sl/Data/-/0762105S.px/>
63. Statistični urad Republike Slovenije – SURS. (brez datuma b). *Delovno aktivni po pogostosti dela od doma ter spolu (v %), Slovenija, letno*. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0782910S.px>

64. Statistični urad Republike Slovenije – SURS. (brez datuma c). *Delovno po: občine, delovno aktivno prebivalstvo, mesec*. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0700941S.px>
65. Statistični urad Republike Slovenije – SURS. (brez datuma č). *Prebivalstvo, staro 15 ali več let, po statusu aktivnosti in spolu, občine, Slovenija, letno*. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05G3004S.px>
66. Statistični urad Republike Slovenije – SURS. (brez datuma d). *Delovno aktivno prebivalstvo (SKD 2008) po: spol, SKD dejavnost, leto, starostna skupina*. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0764601S.PX>
67. Swiebel, J. (1999). *Unpaid work and policy-making: towards a broader perspective of work and employment*. United Nations.
68. Šeme, A., Vargha, L., Istenič, T. in Sambt, J. (2019). Historical patterns of unpaid work in Europe. *Vienna Yearbook of Population Research*, 17, 121–140.
69. Tolleret, I. in Delbos-Corfield, G. (2022). *Poročilo o vključevanju načela enakosti spolov v Evropskem parlamentu – letno poročilo 2020 | A9-0021/2022 | Evropski parlament*. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2022-0021_SL.html
70. UN Women. (2020a). *Putting women at the forefront of the COVID-19 response in Europe and Central Asia*. UN Women Regional Office for Europe and Central Asia.
71. UN Women. (2020b). *COVID-19 and ending violence against women and girls*. UN Women Regional Office for Europe and Central Asia.
72. UN Women. (brez datuma). *Slovenia*. <https://data.unwomen.org/country/slovenia>
73. van Lancker, W. in Parolin, Z. (2020). COVID-19, school closures, and child poverty: A social crisis in the making. *The Lancet Public Health*, 5(5), 243–244.
74. Vargha, L., Gál, R. I. in Crosby-Nagy, M. O. (2017). Household production and consumption over the life cycle: national time transfer accounts in 14 European countries. *Demographic Research*, 36(32), 905–944.
75. Vargha, L., Šeme, A., Gál, R. I., Hammer, B. in Sambt, J. (2016). *Ageing Europe: an application of national transfer accounts (NTA) for explaining and projecting trends in public finances*. Agenta.
76. Vratinar, H. (2022, 31. marec). *Stopnja brezposelnosti med prebivalci, rojenimi zunaj Slovenije, višja od slovenskega povprečja*. <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10251>
77. Waring, M. (1990). Review of If women counted: A new feminist economics. *Review of Income and Wealth*, 38(2), 237–243.
78. Wong, H. K. A., Cheung, J. O. in Chein, Z. (2021). Promoting effectiveness of “working from home”: findings from Hong Kong working population under COVID-19. *Asian Education and Development Studies*, 10(2), 210–228.
79. Yanfei, Z. (2021). How women bear the brunt of COVID-19’s damages on work (continued): the gender gap in employment recovery. *Japan Labor Issues*, 5(29), 2–10.
80. Zidar, M. (2023, 16. marec). *Delovno aktivnih oseb manj kot mesec prej*. <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10992>